

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Viittomista parketilla ja kaukalossa

Näkökulmana koripallo ja ringette

Anna Peräsaari ja Netta Irmasto

Tulkki
240 op

5/2020

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Tulkkkaus ja kielellinen saavutettavuus

Tekijät: Anna Peräsaari ja Netta Irmasto
Opinnäytetyön nimi: Viittomista parketilla ja kaukalossa:näkökulmana koripallo ja ringette
Sivumäärä: 67 ja 1 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Zita Kóbor-Laitinen
Työn tilaaja(t):Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry Nelli-Sofia Tarvajärvi

Opinnäytetyön tavoite oli kerätä ringette- ja koripalloaiheisia viittomia viittomakielen sanakirja SignWikiin, sekä tutkia, kuinka lajien pelitilanteita kuvaillaan viittomakielellä ja vaikuttavatko esimerkiksi pelialusta ja -välineet kuvailuun. SignWikin viittomisto on laaja, mutta sieltä puuttui sekä perus- että lajikohtaisia viittomia.

Työmme tilaajana oli Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry (SKUL). Tarkoituksenamme oli kerätä lajeista suomalaisen viittomakielen perusviittomia, mutta lisäksi saimme vertailukohteita myös amerikkalaisesta viittomakielestä.

Työmme on toteutettu kvalitatiivisella tutkimuksella. Haastattelimme kuutta viittomakielistä henkilöä: kolmea koripallon, kahta ringeten ja yhtä jääkiekon harrastajaa. Vapaan haastattelun lisäksi meillä oli koripallo- ja ringettepelitilanteista videoleikkeitä, joiden pohjalta haastateltavat kuvailivat pelitilanteita.

Keräsimme yhteensä 105 viittomaa, joista ringetestä oli 76 viittomaa ja koripallosta 29 viittomaa. Kuvasimme viittomat itse koronatilanteen vuoksi, ja lähetämme viitotut videomme SignWikille natiivin viittomakielisen viitottavaksi. Sekä tulkit että lajin parissa toimivat hyötyvät erikoisviittomiston löytyessä helposti yhdestä paikasta. Myös esimerkiksi lajista kiinnostuneella kuurolla tai huonokuuloisella voi olla matalampi kynnyks aloittaa uusi harrastus, kun lajin viittomistoa on saatavilla.

Liikkumisen kuvailua tutkiessa huomasimme, että lajien säännöt ja välineet vaikuttavat kuvailuun ja käsimuotoihin. Esimerkiksi koripallossa korostuu mitä käsillä tehdään ja ringetessä mailankäsittely ja luistelu.

Tutkimuksemme keskittyi suomalaisen viittomakielen näkökulmasta viittomien keräilyyn sekä kuvailun tutkimiseen. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tutkia erilaisten harrastustaustojen ja iän vaikutusta viittomistoon ja pelitilanteiden kuvailuun.

Asiasanat: koripallo, kuvailu, ringette, sanastotyö, suomalainen viittomakieli

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Interpreting and Linguistic Accessibility

Author: Anna Peräsaari and Netta Irmasto
Title: Signing on the court and on the rink: signing from the perspective of basketball and ringette
Number of Pages: 67 and 1 attachment pages
Supervisor(s): Zita Kóbor-Laitinen
Subscriber(s): Finnish Deaf Athletic Association, Nelli-Sofia Tarvajärvi

The purpose of this study was to gather Finnish sign language terms used in ringette and basketball by native signers in order to supplement SignWiki, a Finnish sign language dictionary. Additionally this thesis aimed to research how different situations in the forementioned sports are described in Sign Language. Other areas of primary focus were terms used to describe equipment, playing fields and rules used in each sport. The purpose of this study is to make ringette and basketball vocabulary more accessible. This study may be utilized by interpreters

This study was carried out as a qualitative research. The data was collected from six deaf people who are associated with basketball or ringette. Along with interviews, video clips from ringette and basketball games were shown to interviewees whom then explained what they saw using sign language.

Altogether we gathered 105 signs; 76 ringette signs and 29 basketball signs. We aimed to get native sign language speakers to sign the gathered terms but due to the restrictions following the corona virus outbreak we had to sign them ourselves. This thesis was requested by the Finnish Deaf Athletic Association.

The results show that the playing fields, equipment and rules influence the language commonly used. Further study is needed to establish whether the type of sign language used is affected by having a background in the specific sport.

Keywords: basketball, describing, ringette, terminological work, Finnish sign language

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA.....	5
2.1	Opinnäytetyön lähtökohdat.....	5
2.2	Tutkimuskysymykset	6
2.3	Koripallo ja ringette Suomen viittomakielten sanakirjoissa.....	7
2.4	Aiemmin tehdyt tutkimukset.....	8
2.5	Huomioita lajien eroista ja yhtäläisyyksistä	9
3	KORIPALLO, RINGETTE JA VIITTOMAKIELINEN MAAILMA.....	13
3.1	Opinnäytetyön tilaaja	13
3.2	Koripallo.....	14
3.3	Ringette.....	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
4.1	Sanastotyö.....	16
4.2	Haastattelujen toteuttaminen	17
4.3	Ringeten haastateltavien taustat	17
5	HAASTATTELUT	18
5.1	Projektityö ringeten parissa.....	18
5.2	Projektityö koripallon parissa	20
5.3	Viittomien videointi.....	21
6	TUTKIMUSTULOKSET	21
6.1	Ringetteviittomisto	21
6.2	Koripalloviittomisto.....	46
7	AINEISTON ANALYYSI.....	58
7.1	Liikkumisen kuvailu suomalaisella viittomakielellä.....	58
7.2	Kuvailu ringetessä.....	58
7.3	Koripallotilanteiden kuvailu.....	60
8	POHDINTA	61
9	LÄHTEET	63
10	LIITE 1 Käsimuotokartta	67

1 JOHDANTO

Yhteistyömme sai alkunsa molempien kiinnostuksesta urheilua kohtaan, joten tähän opinnäytetyöhön oli luontevaa sisällyttää omat lajimme. Yhdistimme kaksi erillistä työtä yhdeksi yhteiseksi kehittämistehtäväksi, koska tutkimme omien lajiemme kautta samoja näkökulmia.

Netta on harrastanut ringetteä 13 vuotta, joten laji on perin pohjin tuttu. Harjoituksissa Netta on keskustellut paljon omien joukkuelaistensa kanssa viittomakielestä sekä ringetestä, joten sitä kautta heräsi kiinnostus myös sanastotyöhön. Myös Annan urheilutausta on pitkä. Koripalloharrastusta on takana jo 13 vuotta.

Urheilun liittäminen opinnäytetyöhön oli meille mielekästä ja saatoimme hyödyntää osaamistamme tässä tutkimuksessa. Tulkin työssä eteemme tulee myös urheilutulkkauksia, joten tämän työn ansiosta saamme vahvan pohjan tulevaisuuteen. Tavoitteenamme oli mahdollistaa kattava viittomavarasto lajien parissa toimiville henkilöille, harrastajille ja lajeistamme kiinnostuneille.

Alkuperäinen ideamme oli tehdä sanastotyö, mutta lisäsimme näkökulmaksi liikkumisen kuvailun. Tulkkauslalla on niukasti erikoisalojen viittomistoa, jota tulkit voivat käyttää hyödykseen jokapäiväisessä työssään. Toivomme sanastomme keräyksestä olevan hyötyä kaikille urheilun parissa työskenteleville tulkeille. Uskomme myös viittomakielen tulkkioiskelijoille olevan motivoivaa opiskella uusia sanoja, mikäli oman harrastuksen sanasto on helposti saatavilla.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA

2.1 Opinnäytetyön lähtökohdat

Tämän opinnäytetyön perustana on kaksi eri urheilulajia. Anna on koripallon ja Netta ringeten asiantuntija. Löysimme lajeistamme paljon sekä yhteneväisyyttä että eroavaisuutta - tämä lisäsi kiinnostustamme tutkia aihetta laajemmin etenkin viittomien kannalta.

Halusimme kerätä lajeistamme mahdollisimman laajan leksikon, eli viittomavaraston eri henkilöiden tuottamina. Viittomia ei kuitenkaan pidä sekoittaa peleissä käytettäviin käsimerkkeihin. Molemmissa lajeissa käytetään paljon erilaisia käsimerkkejä, jotka jokainen pelaaja ja toimihenkilö lajin parissa tietävät. Käsimerkit ovat kansainvälinen symbolijärjestelmä, joiden avulla viestitään yksinkertaisia asioita. Esimerkiksi tunnetuimpia merkkejä ovat peukku ylös, joka viestittää yleisimmin kaiken olevan hyvin, tai halventava keskisormen näyttäminen. Viittoma tarkoittaa viittomakielen yksikköä, joka vastaa puhutun kielen sanaa (Kotimaisten kielten keskus 2020). Pohdimme myös, kuinka erilaiset jäähyt tai tuomareiden käsimerkit kuvaillaan viittomakielellä, sekä kuinka erilaiset lajeissa tehtävät temput voidaan kuvailla.

Lajiemme pelialustat poikkeavat toisistaan. Ringetessä on luistimet sekä jää, koripallossa taas kengät ja kenttä. Tutkimme työssämme, mikä vaikutus näillä on liikkeisiin ja tilanteiden kuvailuun.

2.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat:

- Minkälaista sanastoa on jo olemassa suomalaisella viittomakielellä koripallossa ja ringetessä?
- Kuinka jäällä, kaukalossa ja koripallokentällä kuvaillaan liikkumista suomalaisella viittomakielellä?

Työmme tavoitteena on syventyä meille tuttuihin lajeihin, kerätä ja julkaista viittomistoa sekä lisätä harrastusmahdollisuuksia saavutettavuuden kannalta. Näitä tavoitteita silmällä pitäen toivomme voivamme parantaa viestinnän laatua sekä mahdollistaa kommunikaatiota saman erikoisalan keskustelijoiden välillä.

Kuulevien ja kuurojen maailmat voivat lähentyä toisiaan, kun tarjolla on viittomavarastoja yhteisistä mielenkiinnon kohteista. Ringetestä tai koripallostakaan ei vielä ole koottua viittomistoa, joten tämänkaltaiselle sanastotyölle on tarve. Ringette ei ole suosittu laji kuurojen keskuudessa, joten kehittämistyömme tarkoituksena oli kerätä kielenkäyttäjiltä viittomia lajeista, joista halusimme levittää tietoisuutta, ja halusimme levittää ringeten viittomia myös kuuleville.

Opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamiseksi oli saatava eri taustaisia haastateltavia: kuuroja pelaajia kuurojen joukkueissa, kuuroja kuulevien joukkueissa ja eri ikäluokkien edustajia erilaisilla lajitaustoilla.

Moni ei tiedä ringeten harrastusmahdollisuuksista, sillä laji on harvinainen. Suomessa ringeten lisenssipelaajia on n. 4000, kun taas koripallon lisenssipelaajia on 20 000 (Havia 2016, 11 & Suomen Koripalloliitto ry 2018). Viittomien kerääminen ja mahdollinen julkaisu madaltaa kynnystä mennä kokeilemaan kiinnostavaa lajia, sillä myös lajin parissa toimijat voivat ottaa haltuun yksinkertaisia viittomia, jotka ovat helppokäyttöisiä ja muistuttavat tilanteita kentällä.

Termityötä tehdessä viittomakielen kaltaisesta vähemmistökielessä työssä saattaa tulla eteen monenlaisia haasteita ja ongelmia. Vuonna 2000 suomalaisen viittomakielen lautakunnassa keskusteltiin siitä, kuinka kieli- ja kulttuurivähemmistöstä syntyy tarpeen tullen viittomia ennen vakiintumista. Ennen sitä ne käyvät läpi prosessin, jossa epäkelpoiset viittomat hylätään ja jäljelle jäävät käyttöön otettavat viittomat. (Johansson 2000.)

Pienten kielten on työläämpää kehittää sanastoa kuin suurempien kielten, sillä erityis-sanastoja käytetään usein vain sanaston osoittamisessa ympäristöissä. Termien vastineet vaihtelevat myös alueellisesti, sillä joillekin sanoille täytyy itse keksiä vastine, joka ei tavoita muita kielenkäyttäjiä (mt., 2000). Työmme tulee helpottamaan tulkkien työtä, kun ringetestä ja koripallosta tulee viittomakielistä sanastoa helposti saataville, yhteen paikkaan koottuna.

2.3 Koripallo ja ringette Suomen viittomakielten sanakirjoissa

Suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen sanakirjapalveluja ovat Kuurojen Liiton ylläpitämät verkkosanakirja Suvi, kansalaissanakirja SignWiki, sekä leksikkotietokanta Suomen Signbank, josta vastaa myös Jyväskylän yliopiston viittomakielen yksikkö (Kotimaisten kielten keskus 2020).

Suvi-sivustoilla julkaistu aineisto on sanakirjatyöntekijöiden tutkimaa ja tuottamaa. Monia aineistoja on lisäksi työstetty työryhmissä viittomakieltä äidinkielenään käyttävien kesken. Näin on saatu luotettavaa tietoa viittomien muodosta, merkityksestä ja käytöstä. Suomalaisen viittomakielen Suvi-sivusto julkaistiin vuonna 2003 ja suomenruotsalaisen viittomakielen sivusto vuonna 2015. (mt.)

SignWiki-sivusto on perustettu Korpus- ja SignWiki-hankkeessa (2013-2015). Hanketta on tukenut Koneen Säätiö. Hankkeen päättymisen jälkeen *SignWiki*-sivustoja toimitetaan talkootyönä kielenkäyttäjien ja Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa. Viittoma-aineiston tuottamisen lisäksi kielenkäyttäjät voivat käydä keskustelua kiellensä viittomistosta ja sivustojen toimitusperiaatteista. (Kotimaisten kielten keskus 2020.)

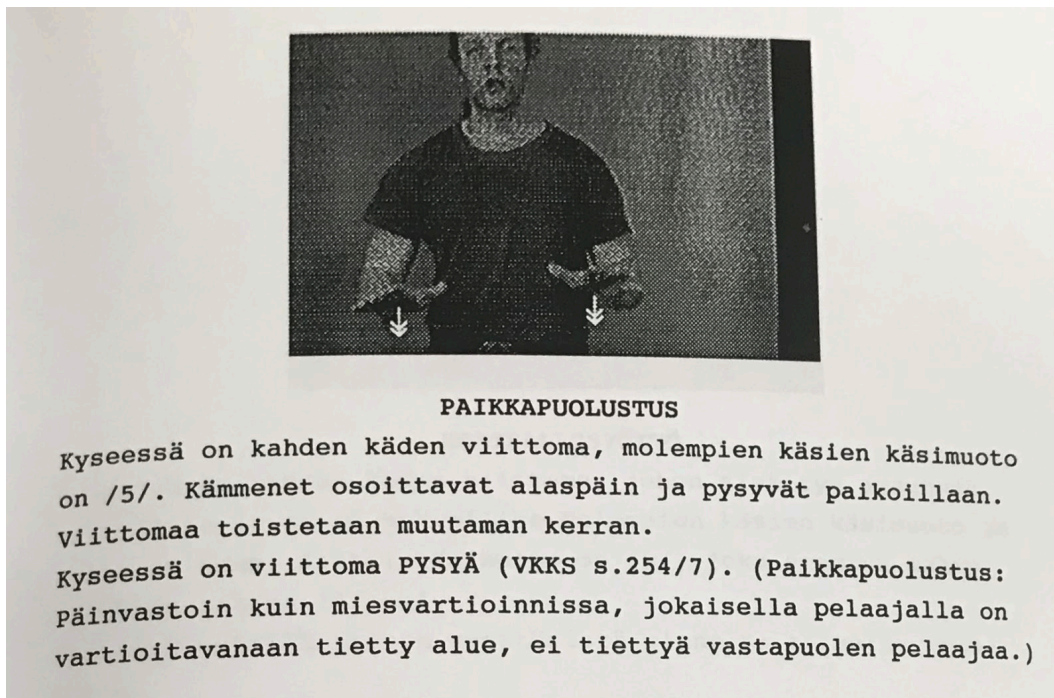
SignWikistä löytyy jääkiekkosanastoa, jota voi hyödyntää myös ringetessä, mutta varsinaisia ringetteviittomia sieltä ei löydy. Sivustosta löytyy yhdeksän viittomaa JÄÄKIEKKO-luokasta, näistä seitsemää voi käyttää muissakin lajeissa. Tällaisia sanoja on esimerkiksi HYVÄ SUOMI!, VOITTO ja KULTA. Ringetteen liittyen löytyy vain lajin oma viittoma RINGETTE (RINKULA+MAILA). SignWiki on sähköinen sanakirja, jossa on viitottu sanan merkitystä vastaava viittoma videolle. Signwiki on ollut käytössä 5. kesäkuuta 2013 lähtien. Sivustolta löytyy n. 5800 suomalaista ja 1470 suomenruotsalaista viittomavideota eri aiheista (Sjöroos 2018, 9–11).

SignWikistä löytyy viittoma KORIPALLO suomalaisella ja suomenruotsalaisella viittomakielellä, mutta muita aiheeseen liittyviä termejä ei löydy. Koripallon ja ringeten sanastoa ei löydy muistakaan suomalaisen viittomakielen verkkosanakirjoista.

2.4 Aiemmin tehdyt tutkimukset

Suomessa ammattikorkeakouluissa opinnäytetöinä tehtyjä sanastotöitä, on tehty esimerkiksi Bisin ja Ala-Nikkolan työ keilailuviittomistosta (2014), Törnroosin ja Ylkäsen työ autokouluviittomistosta (2010) ja Christensenin kokoama viittomisto seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä (2013). Urheilutilanteiden kuvailua on käsitelty Pietilän opinnäytetyössä Liikettä kentällä: Kuvailevat verbit futsalin pelitilanteiden kerronnassa (2012).

Timo Isomäki ja Aki Metsola ovat tehneet Urheiluviittomia-nimisen opinnäytetyön vuonna 1994. Sieltä löytyy 12 koripalloterminä, jotka ovat ASKELIA, DONKKAUS, KOLMEN PISTEEN HEITTO, KORI, KORIPALLOILIJJA, LEVYPALLO, MIESVARTIOINTI, OSUA RENKAASEEN, PAIKKAPUOLUSTUS, PISTE, KORIPALLOSÖTTÖ ja VAPAAHEITTO. Opinnäytetyössä termit ovat avattu, viittomat selitetty tekstinä ja kuvin (esim. ks. kuva 1).

Kuva 1. Viittoma PAIKKAPUOLUSTUS (mt. 1994)

2019 Gallaudetin yliopistossa on koottu video koripalloviittomista amerikkalaisella viittomakielellä (ASL), ja käytimme tätä sanastoa vertailun vuoksi. Alkueletus oli se, että osa viittomista, kuten HEITTO, olisi visuaalisia ja samankaltaisia, osa käännöksiä puhutusta kielestä, kuten VAPAAHEITTO. Ringetestä ei ole aikaisemmin tehty viittomakieleen liittyen opinnäytetöitä.

2.5 Huomioita lajien eroista ja yhtäläisyyksistä

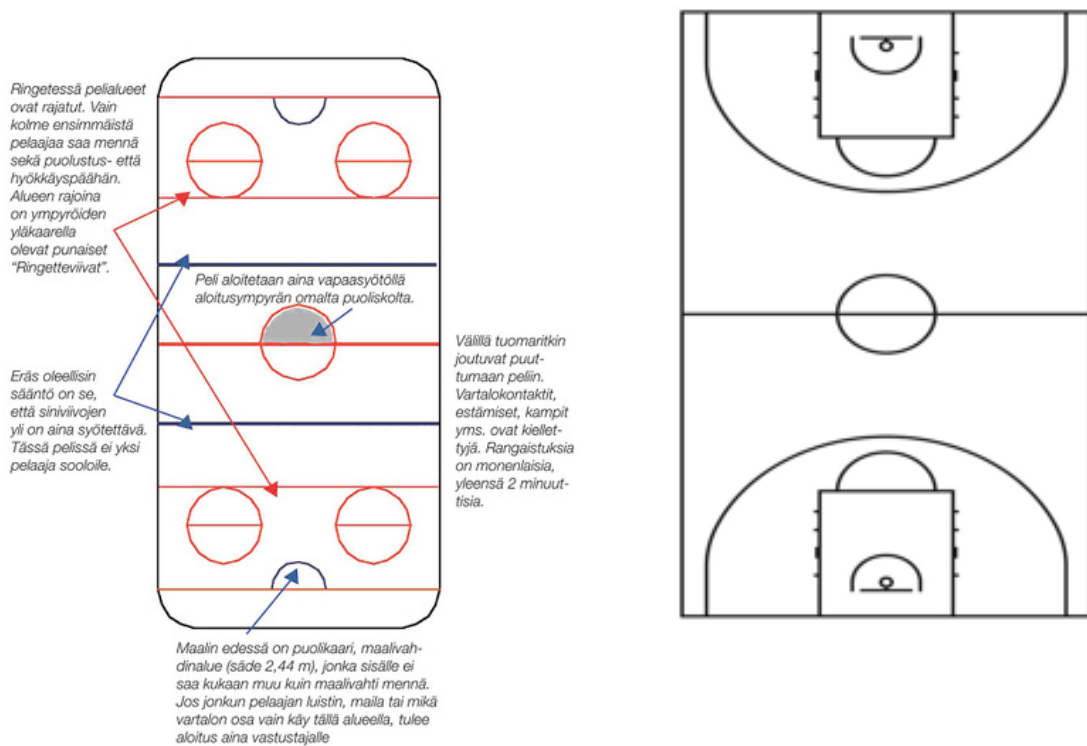
Tämän opinnäytetyön kannalta oli tärkeää tutustua toisen lajiin, jotta saisimme mielikuvat toistemme lajeista ja yhdistettyä sen oman lajimme lajitietämykseen. Kävimme 6.11.2019 katsomassa ringeten ykkössarjan ottelun Blue Rings (BR) vastaan Espoon Kiekkoseura (EKS). Kuvassimme ottelussa muutamia pelitilannetallenteita, joita käytimme haastattelumateriaalina.

Ringette muistuttaa pelivauhdiltaan enemmän koripalloa kuin jääkiekkoa. Liikkuminen kentän päästä päähän on suurempaa, ja ringetessä syöttely kentän läpi tapahtuu suoraviivaisemmin siniviiva syötön sekä 30 sekunnin kellon johdosta (Mäki 2008).

Koripallon pelikentässä on rajaviivoja vähemmän kuin ringetessä (kuva 2) Ringetessä käytetään jääkiekkokaukaloa, mutta jääkiekkosta poiketen, kaukaloon on lisätty ringetteviivat (siniviivan sekä päätyviivan välissä). Ringettepelissä jokaista ympyrää käytetään ja jokaisella viivalla suuri merkitys (kuva 3).

Koripallokenttään kuuluvat sivu-, pääty- ja keskirajaviivat, kolmen sekunnin alue, kolmen pisteen viiva ja keskiympyrä. Keskiympyrällä ei ole alkuheiton jälkeen merkitystä. Kentällä on myös kolmen pisteen kaari, jonka ulkopuolelta heitetystä korista saa kolme pistettä, kaaren sisäpuolelta saa kaksi pistettä. Korin alla on kolmen sekunnin alue, jossa hyökkääjä saa olla korkeintaan kolme sekuntia kerrallaan. (Suomen Koripalloliitto ry 2019).

Ringeten pelikenttä lähemmin tarkasteltuna

Kuva 2 Ringettekenttä (Luvian kiekko 2020) Kuva 3 Koripallokenttä (123RF 2020)

Naisten koripallon EM-karsintaottelun kävimme puolestaan katsomassa 17.11.2019. Vastakkain pelasivat Suomi ja Belgia. Ottelua seuratessa pohdimme, voiko samoja käsimuotoja käyttää kuvattaessa ringeten ja koripallon pelaajia.

Lajeihin tutustumisen jälkeen teimme yhteenvedot lajien erilaisuuksista ja samankaltaisuuksista. Erilaiset pelivälineet ja -tavat vaikuttavat termien merkityksiin. Esimerkiksi sentterillä on ringetessä ja koripallossa täysin erilaiset roolit (ks. s. 12, taulukko 1).

Lajeissa tapahtuvat syötöt täytyy kuvailla erilaisin tekniikoin. Ringetessä on maila ja peliväline liikkuu jäänpinnassa (ks. kuva 5). Koripallossa taas peliväline on käsissä, ja se vaihtaa omistajaa ilmassa tai lattian kautta pompun avulla (ks. kuva 4). Koripallossa ja ringetessä yhdistyvät tilanne- ja reaktionopeus. Toinen selkeä yhtäläisyys on hyökkäyskello, joka määrittää hyökkäävän joukkueen jäljellä olevan ajan ratkaisun tekemiseksi. Ringetessä hyökkäysaika on 30 sekuntia, koripallossa 24 sekuntia. Olemme yhdistäneet koripallon ja ringeten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja taulukkoon 1.

Kuva 4 Koripalloilija (Suomen Koripalloliitto ry 2011)

Kuva 5 Ringeten pelaaja (Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry 2015)

Taulukko 1 (Suomen Koripalloliitto ry, 2019; Suomen kaukalopallo ja ringeteliitto Ry, 2018; Irmasto, 2020; Peräsaari, 2020)

Taulukko 1	Koripallo	Ringette
Sentterin tehtävä	Yleensä joukkueen pisin pelaaja, tehtävänä hyökkäyksessä on olla hyökkäyskorin lähellä ja odottaa mahdollista syöttöä.	Pelaa koko kentällä hyökkäys- ja puolustus-tehtävissä
Hyökkäysaika	24s	30s
Screen	Pelaaja asettuu seisomaan toista joukkuekaveria vartioivan puolustajan eteen. Seisomisella hankaloitetaan puolustamista niin, että joukkuekaveri pääsee eroon puolustajastaan.	Paikallaan oleva asento, jonka tarkoitus on saada vastustajan pelaaja osumaan asennossa seisovaan pelaajaan.
Kenttäpelaajat	5 pelaajaa	5 pelaajaa+1 maalivahti
Kenttäpelaajien tehtävät	Sentteri, laitahyökkääjä, takamies	1 sentteri, 2 hyökkääjää, 2 puolustajaa, 1 maalivahti
Pisteiden lasku	Onnistuneesta vapaahetosta 1 piste, kahden pisteen alueelta 2 pistettä, kolmen pisteen alueelta 3 pistettä.	Maalista saa yhden pisteen
Peliväline	Koripallo	Ringette/rinkula/ rengas
Pelivälineen kuljetus	Syöttäen, heittäen, vierittäen tai pomputtaen	Saa liikkua ja pysähdellä rinkulan kanssa vapaasti. Siniviivojen yli täytyy syöttää, rengasta ei saa kuljettaa viivan yli.
Peliasu	Koripallokengät, shortsit, (hihaton) urheilupaita, sukat	Pakollisia suojarusteita: Kypärä, luistimet, hanskat, kaulasuoja, kyynärsuojat, housut, polvisuojat
Erät	4 x 10 min	4 x 15 min
Rangaus-tus	Joukkue, jota vastaan on tehty virhe, saa sisäänheiton. Jos pelaajalle tehdään virhe heittotilanteessa tai rikkovan joukkueen joukkuevirheet ovat täynnä (4), seuraa 1-3 vapaahettoa.	Rangaistuksena rikkeistä joutuu 2:n minuutin jäähyille. Ringetessä on myös neljän minuutin jäähy. Maksimissaan pelaaja voi kärsiä ottelun aikana jäähyjä 10 minuuttia, sen jälkeen pelaaja poistetaan ottelusta.

Lähtökohtana oli mennä katsomaan lajien otteluita yhdessä haastateltavien kanssa, mutta aikataulullisista syistä toteutimme haastattelut yhtä haastattelua lukuun ottamatta etäyhteydellä.

Etäyhteydellä toteutetut haastattelut olivat yhtä luotettavia kuin kasvokkain tapahtuneet haastattelut, sillä meillä oli mukana video-otteita peleistä, joiden avulla pystyimme samantasoiseen keskusteluun kuin ottelussa paikan päällä. Tämä vaihtoehto oli myös mielestämme parempi, sillä kun tiesimme mitä videoklipeissä on, oli helpompaa saada vastaus siihen mitä etsimme. Haastattelut olivat näin myös tasalaatuisia, kun emme pystyneet vaikuttamaan vastauksiin.

Ottelun seuraaminen paikan päällä ja yhtäaikaista keskustelua viittomavaihtoehtoista olisi ollut haastavaa. Siksi oli helpompaa ja työn kannalta luotettavampaa käyttää videomateriaalia. Videota voi hidastaa, pysäyttää tai katsoa uudelleen, ja keskustella eri viittomavaihtoehtoista.

Opinnäytetyömme on laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus (Jyväskylän yliopisto 2015). Tutkimusaineiston keruumenetelminä käytimme havainnointia ja haastatteluja. Saimme opinnäytetyöhömme kuusi haastateltavaa. Yksi haastattelu pystyttiin toteuttamaan kasvokkain ja loput toteutettiin nettiyhteydellä. Saman aikaan maailmalla alkoi levitä koronavirus, ja kansalaisten kokoontumista ja liikkumista rajoitettiin (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinnin tutkimuskeskus 2020).

3 KORIPALLO, RINGETTE JA VIITTOMAKIELINEN MAAILMA

3.1 Opinnäytetyön tilaaja

Opinnäytetyömme tilaaja on Suomen kuurojen urheiluliitto SKUL. Työn ohjaajana on Nelli-Sofia Tarvajärvi, joka toimii SKUL:n liikuntakoordinaattorina. SKUL on perustettu vuonna 1920, ja se on Suomen vanhin vammaisurheilujärjestö. SKUL:lla on kilpailutoimintaa kaikilla tasoilla: SM-, PM-, EM-, MM-kilpailut sekä Kesä- ja Talviolympialaiset (Deaflympics). Merkittävin urheilutapahtuma on Deaflympics, jotka ovat Kansainvälisen Olympiakomitean (KOK) tunnustamat kisat. (SKUL 2017).

SKUL on jäsenenä Kuurojen Kansainvälisessä Urheilujärjestössä (ICSD), joka on KOK:n, tunnustama järjestö. SKUL on Euroopan kuurojen urheilujärjestö EDSO:n ja Pohjoismaiden ja Baltian maiden kuurojen urheilujärjestö NBDSF:n aktiivinen jäsen.

SKUL:n päätavoitteena on luoda mahdollisimman tasa-arvoiset liikunta- ja urheiluympäristöt kuulovammaisille henkilöille. Kohderyhmänä ovat viittomakieliset, kuulovammaisryhmät, sisäkorvaistutteisat ja huonokuuloiset. Urheiluaiheeseen liittyen halusimme työllemme myös urheilun kannalta tilaajan, jolta voisimme pyytää apuja haastateltavien etsimisessä, sekä kommentteja opinnäytetyömme erilaisista mahdollisuuksista.

3.2 Koripallo

Vuonna 1891 kanadalaiselle opettajalle, James Naismithille, annettiin tehtäväksi keksiä uusi urheilulaji, jota voitaisiin pelata myös talvella. Naismith toimi tällöin Springfieldissä Nuorten miesten kristillisessä yhdistyksessä (NMKY). Esikuvana oli Naismithin lapsuudenpeli Duck on a Rock, jossa yritetään osua pallolla kiven päällä olevaan ”ankkaan” (Prodigy Sports International, 2017). Naismith siirsi pelissä korit korkealle, jolloin lajissa tulisi korostumaan voiman sijaan taito. Hän löysi koulustaan kaksi luumukoria, jotka naulattiin koulun liikuntasalin seinille. Tämän jälkeen Naismith kirjoitti pelille 13 sääntöä ja peli oli valmis. Peleissä käytettiin aluksi pelivälineenä jalkapalloa, mutta vuoden 1894 aikana käyttöön otettiin varsinainen koripallo. (Springfield College 2020.)

Koripallosta tuli nopeasti hyvin suosittua, ja se levisi NMKY:n verkoston kautta kaikkialle Yhdysvaltoihin. Kymmenen vuoden kuluttua keksinnöstä myös muut oppilaitokset ja urheiluseurat kiinnostuivat pelistä. Suomeen koripallo saapui Vilho Nuorevan mukana Kööpenhaminasta 1930-luvun tienoilla. (Suomen YMCA:n liitto 2020.)

Koripallo on pääasiassa sisällä pelattava urheilulaji, jossa kaksi joukkuetta pelaa toisiaan vastaan. Koripallo on kontaktilaji, jossa taklaukset eivät ole sallittuja. Tarkoituksena on yrittää kerätä pisteitä heittämällä pallo kentän päädyissä olevan ympyränmuotoisen renkaan läpi yläkautta koriin ja puolustaa omaa koria vastustajilta tekemättä virheitä. Palloa on pelattava käsin: syöttämällä, heittämällä, vierittämällä tai pomputtamalla. Pallo käsissä ei saa juosta, eikä sitä saa pelata jaloilla tai lyödä nyrkillä. (Suomen Koripalloliitto ry 2019.)

3.3 Ringette

Ringette on Sam Jacksin 1960-luvulla Kanadassa kehittämä tyttöjen ja naisten jääpeli. Sitä pelataan jääkiekkokaukalossa, mutta taktiikka, varusteet ja säännöt ovat erilaiset

kuin jääkiekossa. (Ringette Canada 2020.) Ringette saapui Suomeen vuonna 1979, kun Juhani Wahlsten toi Kanadasta tyttöjäääkiekkjoukkueelleen kumirenkaita (Suomen Kaukalopallo- ja Ringetteliitto ry 2020a).

Ringetteä pelatessa kaukalon molemmissa päissä on oltava siniviivan ja päätyviivan väliin piirretty ”ringetteviiva”, joka jakaa alueet, jossa saa olla kolme tai viisi pelaajaa omasta joukkueesta. Ringetteviivan sisällä (ringetteviivan ja päätyseinän välissä) saa olla maksimissaan kolme pelaajaa molemmista joukkueista. Näin ollen molemmissa päädyissä pelataan kolme vastaan kolme peliä. Molempien ringetteviivojen välissä (keskikentällä) saa pelata normaalisti viisi vastaan viisi peliä.

Suurimpana erona jääkiekkoon ringetessä täytyy syöttää omalle joukkuekaverille siniviivojen yli (Suomen Kaukalopallo- ja Ringetteliitto ry 2018). Näin lajiin on yhdistetty jääkiekon nopea pelirytmiksi sekä koripallon strategia. Ringetessä ei sallita taklauksia, vaan lajissa korostuu taktiikka sekä taito.

Ensimmäinen ringetteturnausta järjestettiin 13.12.1980 Turussa. Vasta vuosina 1987-1988 aloitettiin naisten valtakunnallinen SM-sarjatoiminta. Sitä ennen oli järjestetty vain SM-turnauksia eri ikäluokissa. Laajeneva harrastus vaati valtakunnallista yhteistyötä. Lajin promoottorina toiminut Leijona-Seura ry oli markkinoinut ringetteä Suomessa, ja ringetteliitto perustettiin Turussa vuonna 1983. (Suomen Kaukalopallo- ja Ringetteliitto ry, 2020a.)

Ensimmäiset MM-kisat järjestettiin Gloucesterissa, Kanadassa vuonna 1990. Kisoissa oli mukana kahdeksan joukkuetta kolmesta maasta Kanada, Suomi ja USA. Suomi tuli seitsemänneksi Kanadan joukkueiden jälkeen.

Toiset MM-kisat pidettiin Helsingissä Suomessa vuonna 1992. Mukana oli Suomen lisäksi, Kanada kahdella joukkueella, USA, Ranska, Ruotsi ja Venäjä. Suomi sijoittui kanadalaisten jälkeen pronssille. (mt.)

Kolmannet MM-kisat pelattiin Minnesotassa, USA:ssa vuonna 1994. Kisoihin osallistui Suomen lisäksi Kanada kahdella joukkueella, USA, Ruotsi ja Venäjä. Suomi voitti kisoissa maailmanmestaruuden tehden samalla historiaa voittamalla kaikkien aikojen ensimmäisen joukkuepelien maailmanmestaruuden aikuisten sarjoissa.

2019 MM-kisoissa näkyy jo selkeästi kuinka vuosien mittaan joukkueiden tasoerot ovat selkeyntyneet. Suomi voitti seitsemännen MM-kullan peräkkäin ja kun Kanada on jäänyt joka vuosi hopeasijalle. (Suomen Kaukalopallo- ja Ringetteliitto ry, 2020a.)

Suomessa ringetteä pelaa noin 4000 lisenssipelaajaa (Havia 2016, 11). Kanadassa ringeten harrastajia on yhteensä noin 31 000 (Ringette Canada, 2019). Etelä-Suomen alue on Suomen Ringeteliiton suurin alue. Etelä-Suomessa ringetteä pelataan 13:ssa eri seurassa. Näissä seuroissa on yli 90 joukkuetta ja niissä yli 2000 lisenssin omaavaa harrastajaa eli yli puolet suomen harrastajamäärästä. (Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry, 2020b).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Sanastotyö

Kielen käsitteitä kutsutaan termeiksi. Se voi tarkoittaa esimerkiksi sanaa, yhdyssanaa tai usean sanan muodostamaa kokonaisuutta. Termi on hyvä silloin, kun se kuvastaa käsitteen tärkeimpiä piirteitä sekä muodostaa muiden termien kanssa selkeän järjestelmän. Termin täytyy myös erottua muista termeistä ja olla sen tarkoituksenmukainen. Hyvistä termeistä pystytään tekemään johtopäätöksiä ja niitä voidaan taivuttaa helposti. Termin täytyy olla kielellisesti moitteeton asultaan, eikä sen tulisi olla lainasana muista kielistä. (Suonuuti 2006, 32; Tekniikan Sanastokeskus r.y. 1988, 70, 74–79.)

Sanastotyö, eli terminologinen työ on tyypillistä projektityöskentelyä. Sanastotyö tehdään jostakin tietystä aihealueesta tai tietystä alasta keräämällä sanaluetteloita, eli sanastoja. Sanastotyön tarkoituksena on siis kerätä erikoisalan sanastoja, jota kyseisellä erikoisalalla toimivat henkilöt ymmärtäisivät toisiaan. Deskriptiivisen sanastotyön tavoitteena on käytettävän termistön ja käsitteistön kuvaaminen. Normatiivisen sanastotyön perustana on termistön ja käsitteistön käytön selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen. (Sanastokeskus TSK ry 2020.)

Suuri osa viestinnästä tapahtuu yleiskielellä, mutta erikoisaloilla tarvitaan erikoiskieltä. Sanastotyössä käsitteet sijoitetaan ja kuvataan oikein omassa käsitejärjestelmässään. Tässä opinnäytetyössä viittomakieliset termit ilmaistaan videomuodossa sekä mukana on suomen kielen vastine termistä. SignWikissä viittoman video löytyy suomen kielen termin avulla. Nettisanakirjat ovat hyödyllisiä lähteitä sekä opiskeluissa käytettäväksi, että tulevaisuudessa valmistautuessa tulkin työtehtäviin.

4.2 Haastattelujen toteuttaminen

Omien urheilulajiemme syvälinen tuntemus oli tärkeässä roolissa tässä opinnäytetyössä. Pystyimme helposti miettimään materiaalit haastatteluihin sekä analysoimaan niitä. Keskustelut ovat olleet antoisia, koska kaksi samaa lajia harrastavaa aiemmin tuntematonta henkilöä pystyvät etenemään keskusteluissa todella syvälle.

Ringetestä haastattelimme kolmea henkilöä: kanadalaista kuuroa ringeten pelaajaa, suomalaista kuuroa ringeten pelaajaa sekä suomalaista kuuroa jääkiekkoilijaa. Saimme todella hyviä näkökulmia ja variaatioita sanastotyöhömmme. Haastavinta tässä oli se, että kuuroja tai viittomakieltä osaavia lajin harrastajia on todella vähän. Tiedämme, että muutama viittomakielinen lapsi harrastaa ringetteä, mutta heidän henkilöisyytensä eivät olleet tiedossa, joten emme voineet suoraan lähestyä perheitä. Laitoimme kuitenkin Facebookiin videon yleisesti jakoon, jotta meihin päin voi ottaa yhteyttä tai ilmiantaa tuttuja, joilla olisi tietoa ringeten viittomistosta.

Signwikissä on 5800 termiä, joista vain harva on urheiluun liittyvä viittoma. Kun saamme koripallosta ja ringetestä hyvät sanastopakettit lisättyä SignWikiin, uskomme myös muiden innostuvan esimerkiksi tekemään opinnäytetyönä sanastotöitä omista kiinnostuksen kohteistaan.

4.3 Ringeten haastateltavien taustat

Elisabeth Dagg on syntynyt kuurona. Hän aloitti ringeten ja jääkiekon 5-vuotiaana. Noin 12-vuotiaana hänen täytyi valita jompikumpi laji, hän päätyi valitsemaan ringeten. 17-vuotiaana hän pääsi pelaamaan aluejoukkueeseen Canadian Winter Gameseihin. Hän meni yliopistoon Washingtoniin, joka on maailman ainoa kuurojen yliopisto. Vuonna 2019 hän palasi takasin kotikaupunkiinsa Vancouveriin ja nyt hän pelaa House Team Leaguessa, joka vastaa Suomen harrastesarjaa.

Jonna Edlund aloitti ringeten pelaamisen 7-vuotiaana Rauman Lukossa. Hän pelasi kuulevien joukkueessa ainoana kuurona. Lukion jälkeen hän muutti Helsinkiin ja siirtyi pelaamaan Helsinki ringetteen SM-tasolle. Samana vuonna Helsinki Ringette voitti SM-hopeaa. Hän pyrki mukaan Suomen maajoukkueeseen, mutta kuurous oli esteenä joukkueeseen pääsyssä. Vuonna 2006 Jonna muutti Ruotsiin, jossa jatkoi Sollentunan joukkueessa vielä muutaman vuoden. Edlund sai erillisluvan liittyä Ruotsin maajoukkueeseen ja pääsi pelaamaan Kanadaan Ottawaan MM-kisoihin, jossa joukkue voitti maailmanmestaruus pronssia.

Heli Romu on suomalainen kuuro jääkiekkoilija, joka pelasi naisten SM-sarjassa yli 20 vuotta. Hän oli uransa aikana mukana myös Suomen maajoukkueessa, jossa hän pelasi 8 maaottelua. Romu pelasi naisten SM-sarjassa Kerava Shakersissä ja Espoon Bluesissa. Hän pelasi myös Kanadassa ja uransa loppupuolella Itävallassa. Romu toimii myös SKUL:n varapuheenjohtajana (SKUL, 2019).

5 HAASTATTELUT

5.1 Projektityö ringeten parissa

Helmikuussa v. 2020 tapasimme kuuron suomalaisen SM-tason jääkiekkoilijan Heli Romun. Hän on menestynyt kiekkoilija, jolta saimme paljon materiaalia opinnäytetyöhömme. Vaikka kyseessä olikin eri laji, toteutimme haastattelun näyttämällä videopätkiä 6.11.2019 pelatusta ringetteottelusta. Pyysimme Romua viittomaan vapaasti, mitä hän videolla näki. Kävimme myös keskustelua jääkiekosta ja ringetestä, jolloin myös saimme uusia ajatuksia viittomisen variaatioista. Viittomia voisi olla yhtä monta kuin viittojiakin, sillä jokaisen tapa ja tyyli on erilainen. Haastattelun aikana nousi esille kahden kuuron ringeten pelaajan nimet, joihin otimme yhteyttä heti haastattelun päätyttyä, mutta vain toiselta saimme vastauksen takaisin. Löysimme internetistä kaksi kanadalaista kuuroa ringeten pelaajaa. He edustavat eri ikäryhmiä, joten päätimme ottaa yhteyttä täysi-ikäiseen pelaajaan Elisabeth Daggiin. Vaihdoin viestejä hänen kanssaan Facebookin kautta englanniksi kirjoittaen. Lähetimme ringettevideokansion hänelle katsottavaksi, jonka jälkeen hän viitto video-pätkistä omalla viittomakielellään eli amerikkalaisella viittomakielellä.

Löysimme myös Valkean talon kirjastosta videon vuodelta 1987, jossa Heidi Kallionpää viittoo ringetestä. Saimme sieltä kerättyä viittomia, joita hyödynsimme projektityössämme. Viittomat vuonna 1987 ringetestä olivat todella samanlaisia kuin nykypäivänä. Emme tiedä, onko Kallionpää ensimmäinen kuuro ringeten pelaaja, vai mistä viittomat ovat peräisin. Viittomat ovat kuitenkin pääosin pysyneet samana, mutta orientaatioeroja on syntynyt tämän 33 vuoden aikana.

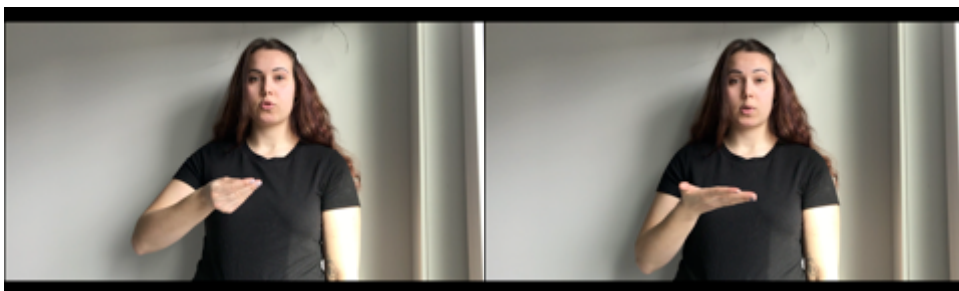
Kallionpää aloitti ringeten peruskoulussa liikunnanopettajan kehoituksesta. Hän alkoi opettaa jääkiekosta kiinnostuneille tytöille ringetteä, koska se oli turvallisempi laji tytöille. Vuoden 1987 videossa hän kertoo harrastaneensa siihen mennessä viisi vuotta

ringetteä, josta kaksi vuotta oli kuulevien joukkueessa. Hän oli ainoa kuuro joukkueessa. (Kallionpää 1987)

Saimme 12.3.2020 Daggilta videoita amerikkalaisella viittomakielellä (ASL) ringet-teklipeistä, jotka lähetimme hänelle. Vaikka emme jokaista viittomaa heti ymmär-täneetkään, kokonaiskuva tilanteesta oli selvä.

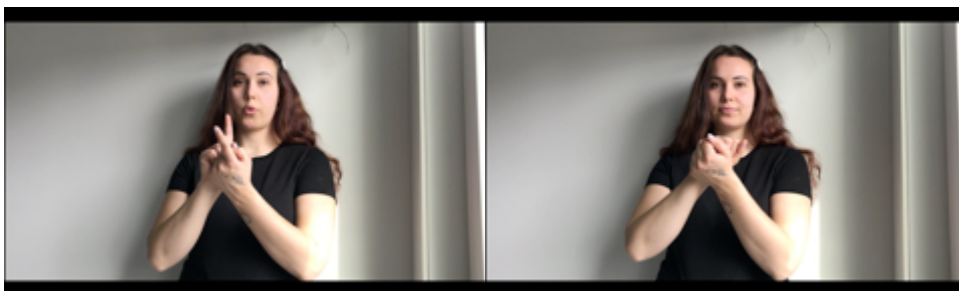
Saimme Edlundilta viitotut videot suomalaisella viittomakielellä videopätkistä. Lisäksi hän lähetti videon, jossa viittoo erilaisia viittomia, joita ei noussut esiin tilanteiden ku-vailuissa. Pyysimme myös muutamaa viittomaa ruotsalaisella viittomakielellä. Oli mie-lenkiintoista tarkastella kolmen eri kielen viittomia.

Ruotsalainen viittomakieli oli suomalaisen viittomakielen kaltaista, mutta viittomat olivat silti erilaisia. Ruotsin viittomakielessä kuitenkin erottui myös samankaltaisuutta amerikan viittomakieleen verrattuna. Esimerkiksi viittoma MAALIVAHTI oli ruotsin viittomakielellä sekä amerikkalaisella viittomakielellä täysin samat (SpreadTheSign 2018). Viittoma SYÖTTÖ taas oli sama suomalaisella viittomakielellä sekä amerikan viittomakielellä (käsimuoto ô, ks. LIITE 1), sen sijaan ruotsin viittomakielellä se oli sama liike, mutta avonaisella kämmenellä. Samanlaisia yhtäläisyyksiä löytyi muistakin viittomista. Esimerkiksi viittoma TURNAUS viitotaan eri käsimuodolla, mutta liike on sama. (Ks. kuva 8 & 9)

Kuva 6 SYÖTTÖ suomalaisella ja amerikkalaisella viittomakielellä

Kuva 7 SYÖTTÖ ruotsalaisella viittomakielellä

Kuva 8 TURNAUS suomalaisella viittomakielellä

Kuva 9 TURNAUS ruotsalaisella viittomakielellä

Suomalaisessa viittomakielen sekä amerikkalaisessa viittomakielen viitotuissa videoissa korostuu ilmeiden käyttö. Urheilussa on vahva tunteiden intensiteetti läsnä, joka täytyy viittoessa välittyä vastaanottajalle. Oli kyse sitten tulkkauksesta, ohjeiden keromisestä tai tilanteen kuvailemisesta esimerkiksi kaverille. Tiedetyt ilmeet ovat universaaleja, kuten ilo, suru, pelko, yllättyminen, viha, inho ja halveksunta. Viestissä välittyy ilmeiden ja eleiden avulla tilanteesta parempi kokonaisuus. Puheessakin käytetään erilaisia sävyjä, sillä jos puhe on tasaista ilman intonaatioita, viestin vastaanottaminen on todella puuduttavaa. (Äärelä 2015)

5.2 Projektityö koripallon parissa

Koripalloon liittyvät haastattelut järjestettiin 19.2.2020 ja 23.3.2020. Haastateltavia etsittiin aluksi valmiiden kontaktien avulla, mutta myöhemmin kävimme läpi kuurojen koripalloseuroja ja laitoimme niihin viestiä. Laitoimme viestiä myös Yhdysvaltojen kuurojen koripalloliitolle (USADB) viestiä, mutta sieltä ei vastattu yhteydenottoihin. Etsimme haastateltavia myös Facebook-palvelun kautta. Loppujen lopuksi saimme haastateltavaksi Turun kuurojen urheiluseura Valpas ry:ltä Kimmo Jomperon ja kaksi lajin harrastajaa Facebookista tulleiden yhteydenottojen kautta.

Haastattelut toteutettiin etäyhteydellä. Aluksi haastattelussa keskustelimme koripallon harrastamisesta kuurona ja millä tavalla harjoitukset toteutuvat. Kimmo Jompero on harrastanut koripalloa Valppaan joukkueessa pitkään ja hän kertoi kuinka kuurojen koripallojoukkueet ovat harventuneet todella paljon vuosien saatossa. Aiemmin Suomessa oli monia joukkueita, mutta nuoremman sukupolven harrastajat menevät kuulevien joukkueisiin.

Tavoitteena oli saada koripallovideoiden viittomakielisiin selostuksiin myös muita, kuin suomalaisia haastateltavia, mutta niiden puuttuessa käytimme aineistona valmista amerikkalaisella viittomakielellä (ASL) Gallaudetin yliopistossa kuvattua koripalloviittomistoa (Gallaudet, 2020). Amerikkalaisia viittomia käytimme vertailun vuoksi ja nähdäksemme, kuinka paljon eroa viittomissa on.

Haastattelun päätteeksi lähetimme video-otteita koripallopeleistä, joista pyysimme viittomakielisen “selostuksen”. Selostuksia on analysoitu kappaleessa 7.3 Koripallotilanteiden kuvailu.

5.3 Viittomien videointi

Aineiston perusteella kokosimme viittomista taulukon, jossa vertailimme yhtäläisyyksiä ja eroja viittomien välillä. Joillakin termeillä oli muutamia variaatioita, joten päätimme ottaa kaikki vaihtoehdot mukaan.

Alusta alkaen halusimme viittomien julkaisupaikaksi SignWikin. Halusimme myös äidinkieleltään viittomakielisen viittomaan termit, jotta ne tulevat varmasti oikein. Suunnitelmamme muuttuikin koronavirustilanteen vuoksi, sillä se vaikutti mm. Kuurojen Liiton studion ja viittojan käyttöön.

Halusimme kuitenkin saada keräämämme viittomiston videolle, joten päädyimme viittomaan itse termit. Luovutamme materiaalin Kuurojen Liitolle jatkokäsittelyä varten, jotta natiivi viittoja voi arvioida viittomien oikeellisuuden ja viittoa termit puhtaaksi.

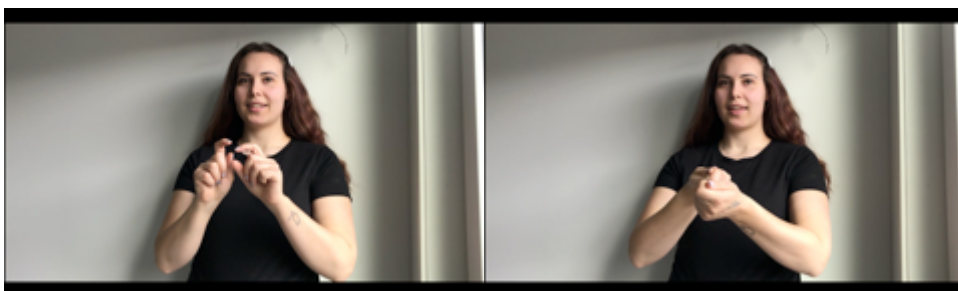
Käytimme Laatia viittomakielen kääntämiseen -opasta videoiden teon apuna. Kiinnitimme huomiota mm. kuvan rajaukseen, vaatetukseen ja taustaan. (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta, 2015.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Ringetteviittomisto

RINGETTE

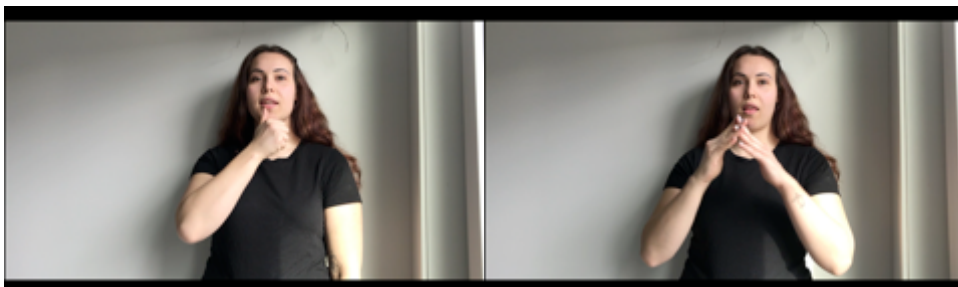
Naisten jääurheilulaji.

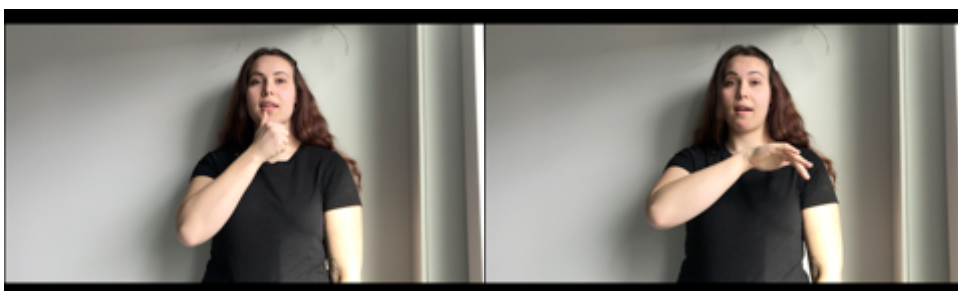
<https://www.youtube.com/watch?v=h1NqT7hgawY>

JÄÄHALLI

Halli, jonne on jäädytetty pelikenttiä. ASL:llä viittoma viitotaan sormittamalla i-c-e+ molemmissa käsissä käsimuoto /L.../ muodostaen sormien väliin kaukalon muotoisen kuvion.

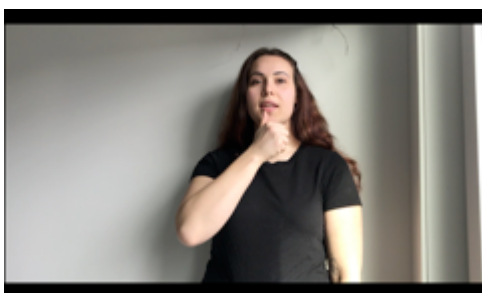
<https://www.youtube.com/watch?v=9tC4Sa2CiEM>

<https://www.youtube.com/watch?v=xkxGsuxGD54>

JÄÄ

Kaukaloihin on jäädytetty jää, joka toimii ringetessä pelialustana.

<https://www.youtube.com/watch?v=UtEAMyA7WvI>

LUISTELLA

Pelaajilla on luistimet jaloissa, joiden avulla he etenevät kentällä luistellen. ASL:llä luistella viittoman liike oli sama, mutta käsimuotona molemmissa käsissä /X/, jossa rystyset on suunnattu alaspäin.

<https://www.youtube.com/watch?v=OtT5tSdazrI>

KAUSI

Ringetessä kausi kestää vaihtelevasti noin syyskuusta maalis- tai huhtikuuhun saakka, jonka aikana pelataan kaikki sarjapelit ja ratkaistaan Suomen mestari.

<https://www.youtube.com/watch?v=abVYabetn8U>

SEURA

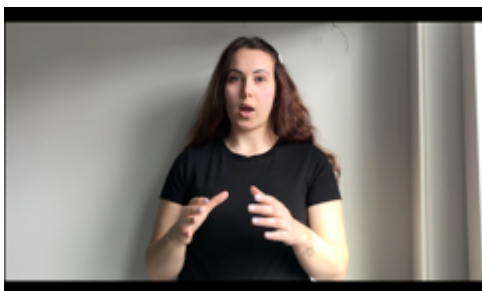
Yhdistys, joka on perustettu urheiluharjoittelun vuoksi.

<https://www.youtube.com/watch?v=u5C56GhE9aA>

JOUKKUE

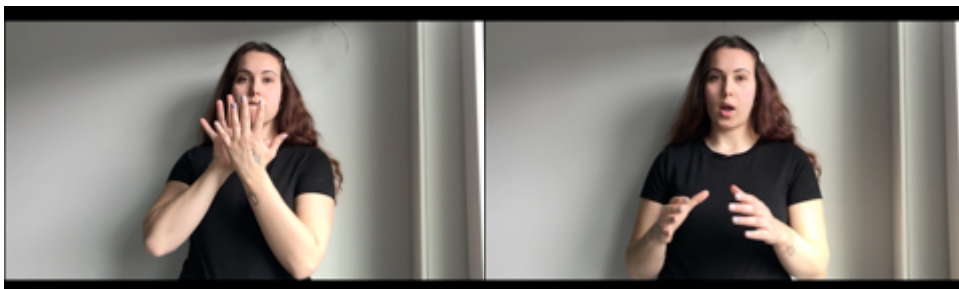
Johonkin urheilulajiin osallistuva joukkue.

<https://www.youtube.com/watch?v=8rhh7YoU-Xo>

VASTUSTAJA (JOUKKUE)

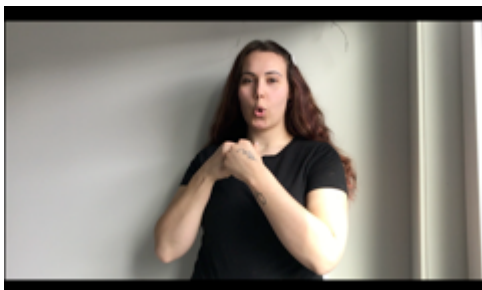
Joukkueurheilussa otteluissa pelaa vastakkain kotijoukkue sekä vierasjoukkue. He ovat toistensa vastustajia.

<https://www.youtube.com/watch?v=8ID8NLnMOLo>

OTTELU

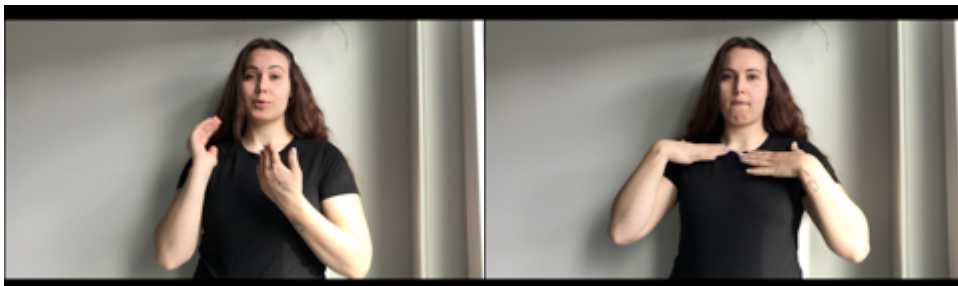
Ottelussa pelaa kaksi joukkuetta vastakkain 4 x 15min. Ottelun tulokset kerätään sarjatauluktoon, josta selviää jokaisen joukkueen tilanne. ASL:llä viittoma viitotaan käsimuodolla /Å/ ja liike tapahtuu rystysten kohdaten kaksi kertaa.

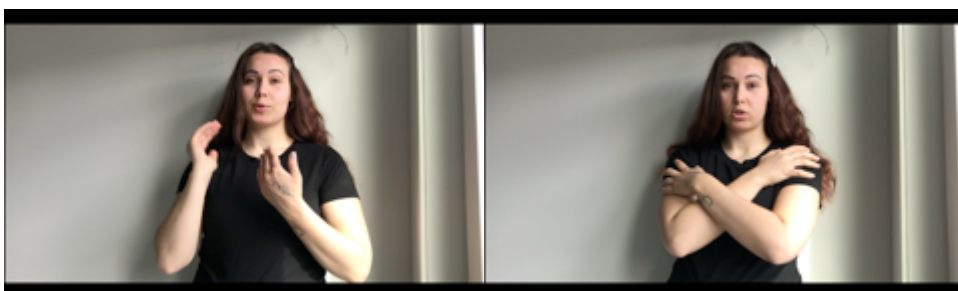
https://www.youtube.com/watch?v=jZjyPzDR1_c

SUOJAVARUSTEET

Monissa urheilulajeissa puetaan päälle suojavarusteet, joiden tarkoitus on suojata pelaajaa vakavilta vammoilta.

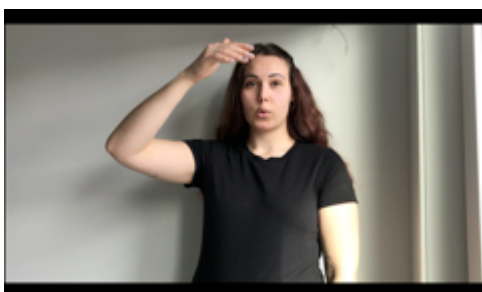
<https://www.youtube.com/watch?v=DvkcM9cbgVw>

https://www.youtube.com/watch?v=V_ZoArwG-CM

KYPÄRÄ

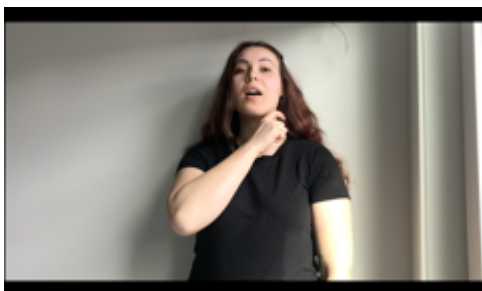
Kypärä on tärkeä ja pakollinen suojavaruste, joka suojaa päätä kovilta iskuilta. Kypärässä tulee olla pleksillinen tai ristikollinen kasvojen suoja. ASL:llä kypärän viittomavastaa suomalaisen viittomakielen PIPO (4128) viittomaa.

<https://www.youtube.com/watch?v=1ihXcNDda2g>

KAULASUOJA

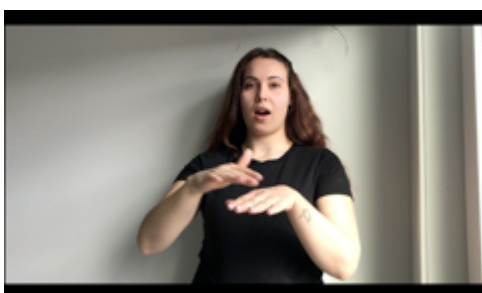
Kaulasuoja pitää kaulan alueen suojassa esimerkiksi luistinten viilloilta ja mailan osumilta.

https://www.youtube.com/watch?v=rG3laLRE_QA

HANSKAT

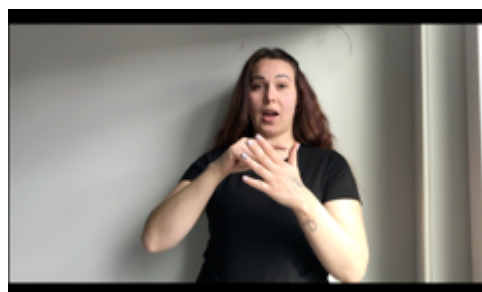
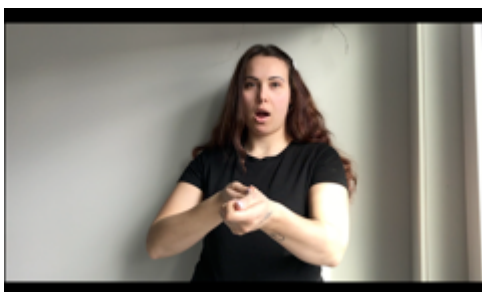
Hanskat suojaavat käsiä kovilta iskuilta.

(1)<https://www.youtube.com/watch?v=IBce2koR4J8> (2)<https://www.youtube.com/watch?v=XIv9ztGhri4>

MAILA

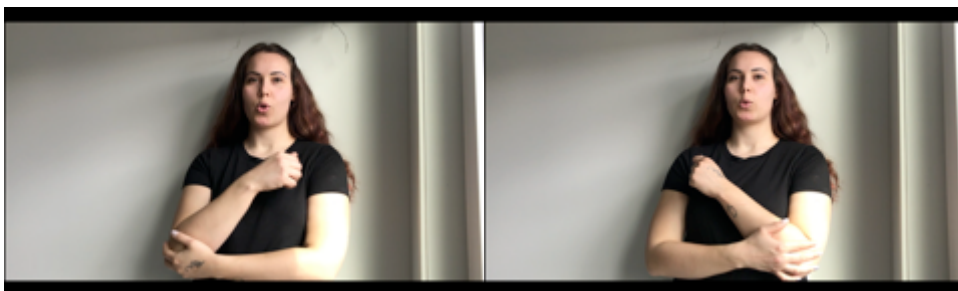
Ringetessä mailana toimii jääkiekkomaila ilman lapaa. Sen avulla hallitaan pelivälinettä.

https://www.youtube.com/watch?v=6-S-26_zoX0

KYYNÄRSUOJAT

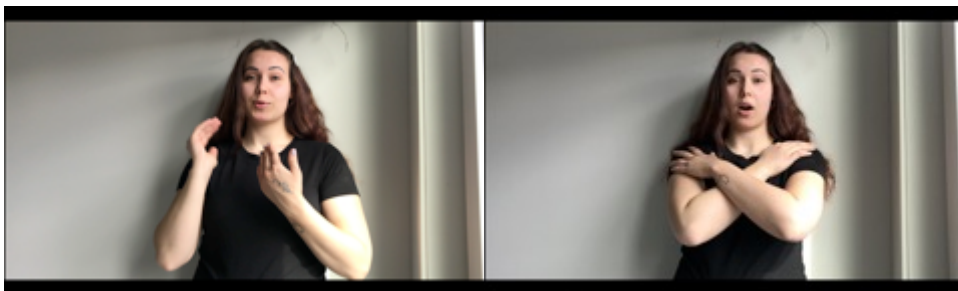
Suojaavat kynärpäitä voimakkailta iskuilta.

<https://www.youtube.com/watch?v=HHOY3dJYXp8>

HARTIASUOJAT

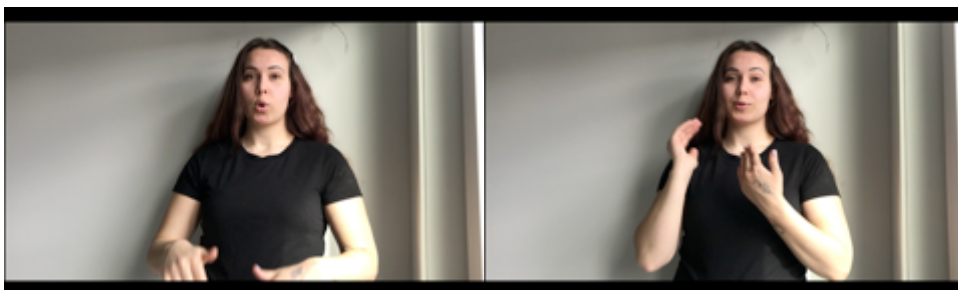
Hartiasuojat eivät ole pakollisia. Hartiasuojat suojelevat ylävartaloa, jos pelaaja esimerkiksi törmää tai kaatuu johonkin.

<https://www.youtube.com/watch?v=LvYJOq7p68Y>

POLVISUOJAT

Polvisuojat yltävät polvista nilkkoihin. Ne suojaavat polven aluetta sekä säärtä.

<https://www.youtube.com/watch?v=ryGtPWaB1Z8>

KUVIO/TAKTIikka

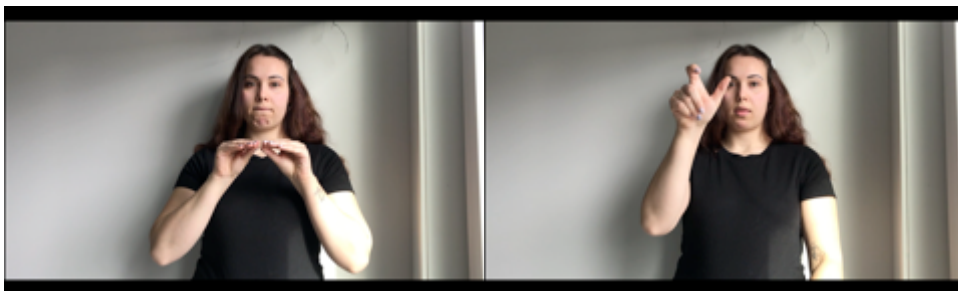
Joukkueiden ja eri kentällisten taktiset suunnitelmat.

<https://www.youtube.com/watch?v=T8ASrXJA2Zc>

VALMENTAJA

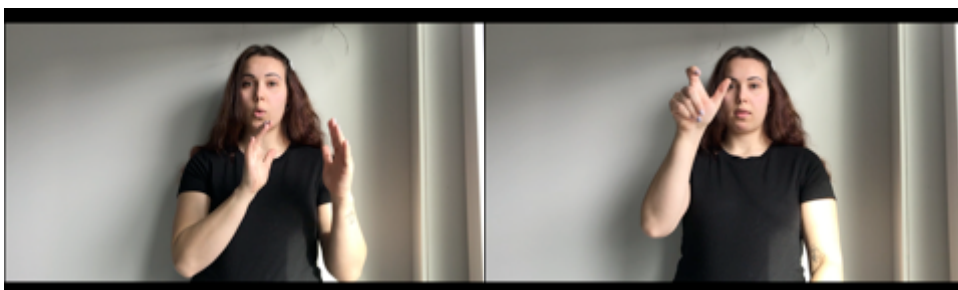
Valmentajilla on tärkeä rooli joukkueessa. He ohjaavat harjoitukset ja opastavat pelaajia peleissä.

<https://www.youtube.com/watch?v=PkEfWiftIk8>

HUOLTAJA

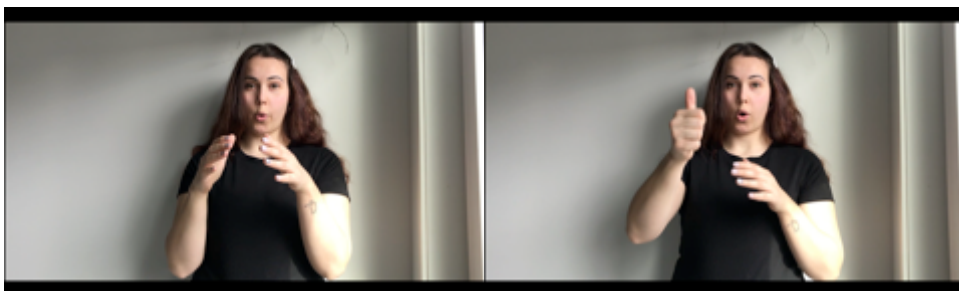
Huoltajat pitävät huolta joukkueeseen kuuluvista henkilöistä ja auttavat varusteiden kunnossapidossa muun muassa luistinten teroitukset.

<https://www.youtube.com/watch?v=IMuj2Zd3CxA>

JOUKKUEENJOHTAJA

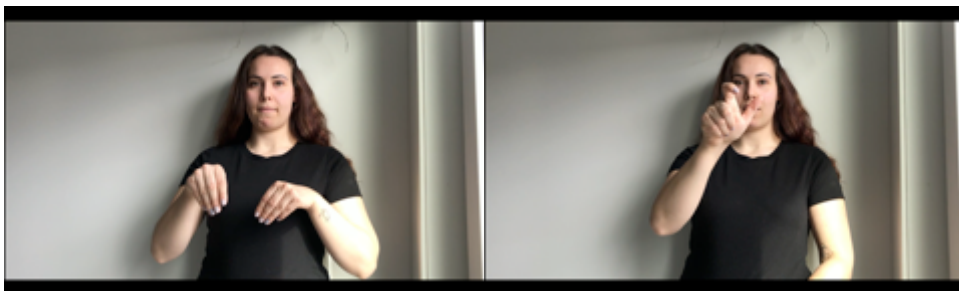
Joukkueenjohtajat hallinnoivat joukkueen toimintaa sekä vastaavat viestinnästä esimerkiksi Ringeteliiton, seuran sekä joukkueen välillä.

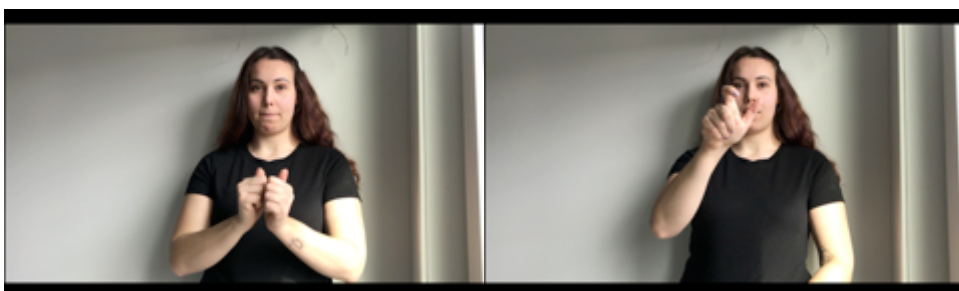
https://www.youtube.com/watch?v=Y_FwkTK1604

PELAAJA

Joukkueessa pitää olla vähintään seitsemän pelaajaa ja enintään kaksikymmentä pelaajaa.

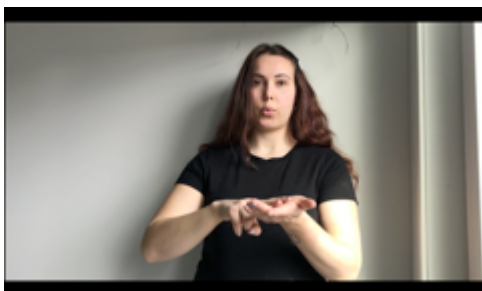
<https://www.youtube.com/watch?v=IQUoTyLl8PI>

<https://www.youtube.com/watch?v=MsQxkH05q54>

TUOMARI

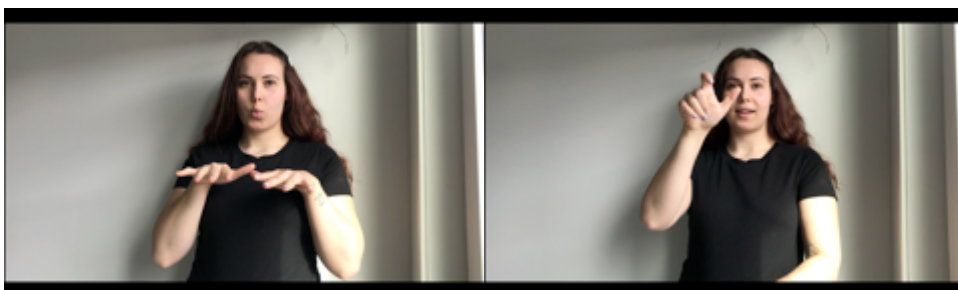
Ringetessä on kaksi tuomaria, jotka seuraavat, että pelaajat pelaavat sääntöjen mukaisesti ja huolehtivat pelin sujuvuudesta.

<https://www.youtube.com/watch?v=4vdMvysJSOI>

HYÖKKÄÄJÄ

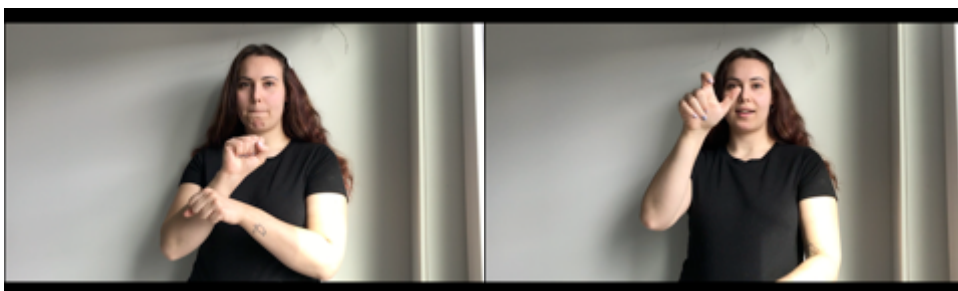
Laitahyökkääjiä on kentällä kaksi samaan aikaan. He eivät saa mennä puolustusalueelle. Hyökkääjät pelaavat oman päädyn ringetteviivasta vastustajan hyökkäyspäätyyn ja yrittävät siellä tehdä maalin.

<https://www.youtube.com/watch?v=1AW0yAEru7g>

PUOLUSTAJA

Puolustajia on kentällä myös kaksi. He eivät saa mennä vastustajan puolustusalueelle, vaan pelaavat vastustajan ringetteviivasta omaan päätyyn asti. Puolustajat yrittävät estää vastustaja joukkueen maalinteko yritykset.

<https://www.youtube.com/watch?v=bQEvPY3-LFk>

SENTTERI

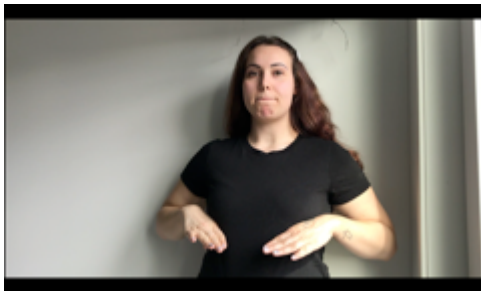
Keskushyökkääjä eli sentteri pelaa koko kentän alueella. Sentterit puolustavat omaa maaliaan ja liittyy laitahyökkääjien kanssa maalinteko yritykseen hyökkäyspäässä.

<https://www.youtube.com/watch?v=qDwdA15Sfu8>

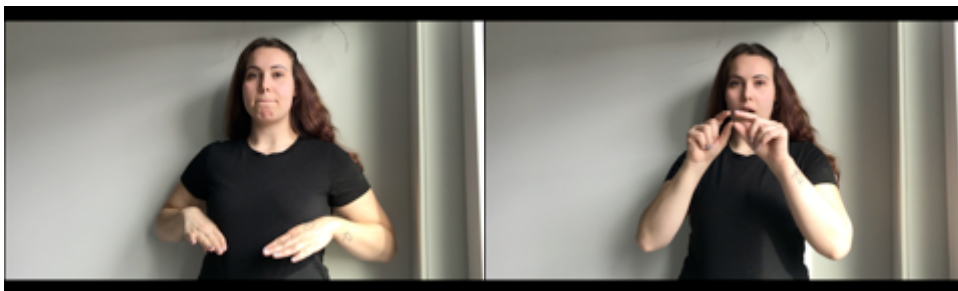

MAALIVAHTI

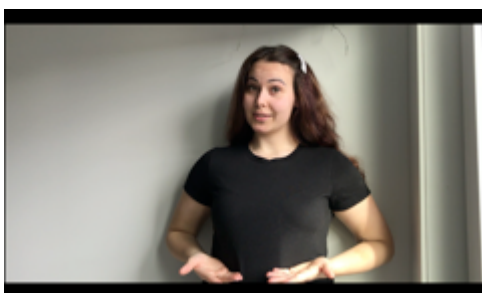
Maalivahti suojaa oman joukkueen maalia, jotta vastustaja ei saa tehtyä maalia. Ringetessä maalivahdin alue on maalivahdin koskematon, toisin kuin jääkiekossa. Maalivahti viitotaan monella viittomakielellä dominoivan käden klassifikaattori /Bb/ koskevan rintalastaan vaakatasossa kaksi kertaa ja ei-dominoivan käden klassifikaattori /Bb/ koskettaa kaksi kertaa kylkiluiden väliin.

<https://www.youtube.com/watch?v=iFMnVOyJF0w>

<https://www.youtube.com/watch?v=WEZCkJddtNE>

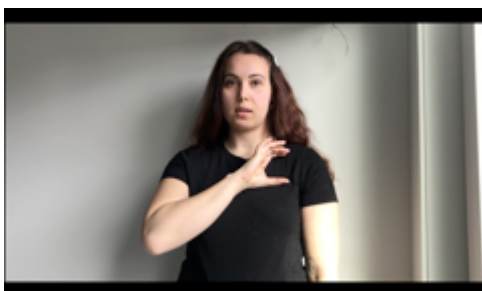

<https://www.youtube.com/watch?v=NQB73iNtHO8>

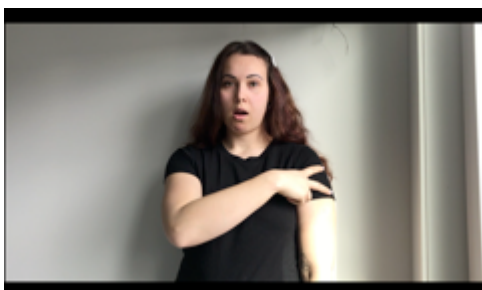
ASL GOALIE https://www.youtube.com/watch?v=MvaK_XUF7-M

KAPTEENI

Jokaisessa joukkueessa on kapteeni, joka johdattaa joukkuetta. Hänellä on pelipaidassa C vasemmalla puolella rinnassa. Ruotsalaisessa viittomakielessä kapteeni viitotaan esimerkin 2 mukaisesti.

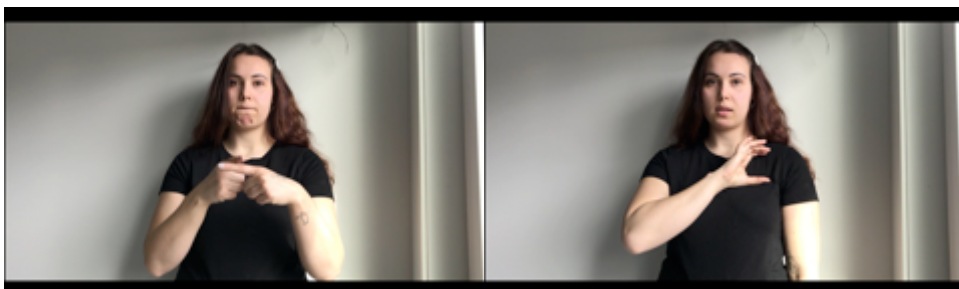
<https://www.youtube.com/watch?v=DIY8jbhFKyg>

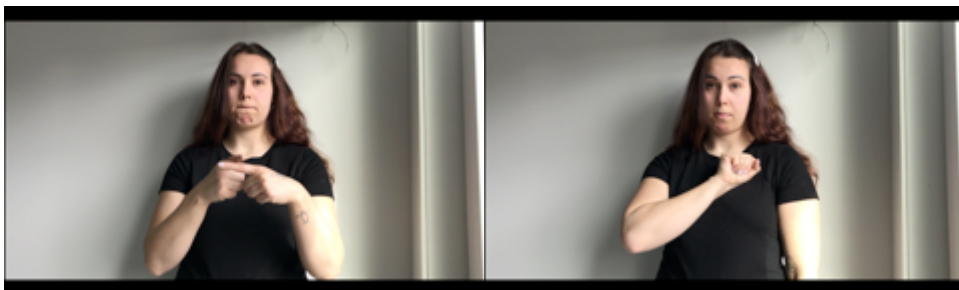
<https://www.youtube.com/watch?v=KKUrECEzaBc>

VARAKAPTEENI

Ringetessä on kapteenin lisäksi kaksi varakapteenia, jotka tukevat kapteenia ja tarvittaessa myös sijaisitavat. Varakapteenit tunnustavat pelipaidoissa olevasta A kirjaimesta vasemmalla rinnalla.

<https://www.youtube.com/watch?v=HyBpkHVtihg>

<https://www.youtube.com/watch?v=3a4WzioowHE>

RINKULA

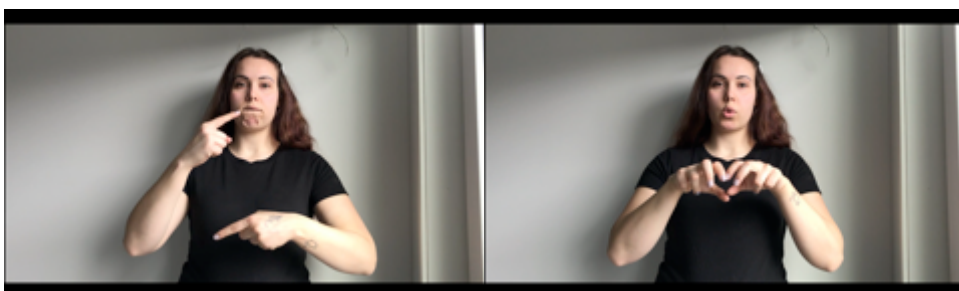
Sininen kuminen peliväline.

<https://www.youtube.com/watch?v=cAMiScZpBkQ>

VAIHTOAITIO

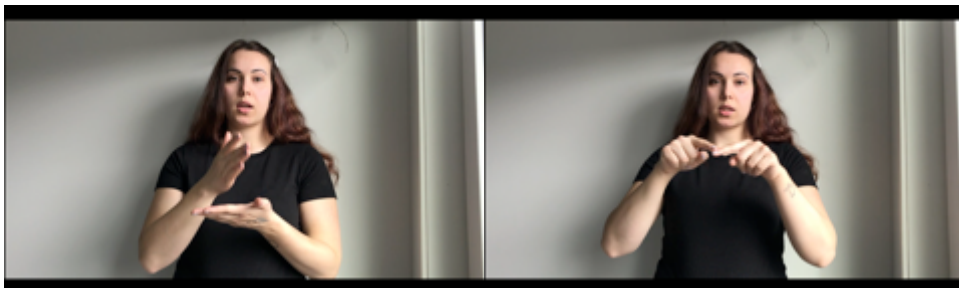
Pelikentällä on 5 kenttäpelaajaa sekä yksi maalivahti. Loput pelaajat istuvat vaihtoaitiossa.

<https://www.youtube.com/watch?v=-npeDVzqjgA>

KESKIYMPYRÄ

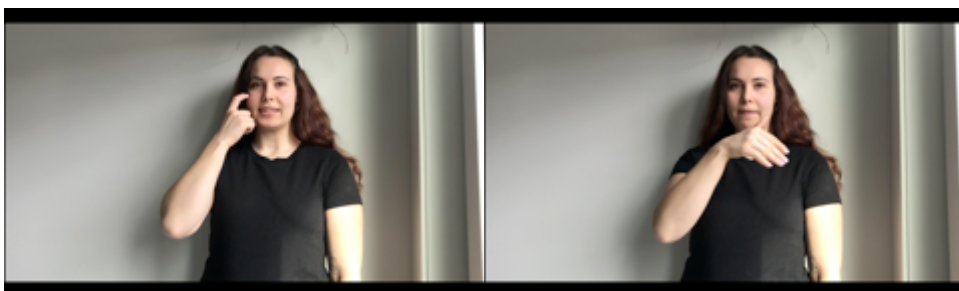
Keskellä kenttää oleva ympyrä, jonka puolikkailta joukkueet aloittavat erän vuorotellen. Maalin jälkeen aloitukset tapahtuvat myös keskiympyrän omalta puolikkaalta. Erilaisten rikkeiden jälkeen aloitukset annetaan joskus keskiympyrään ei-rikkoneelle joukkueelle.

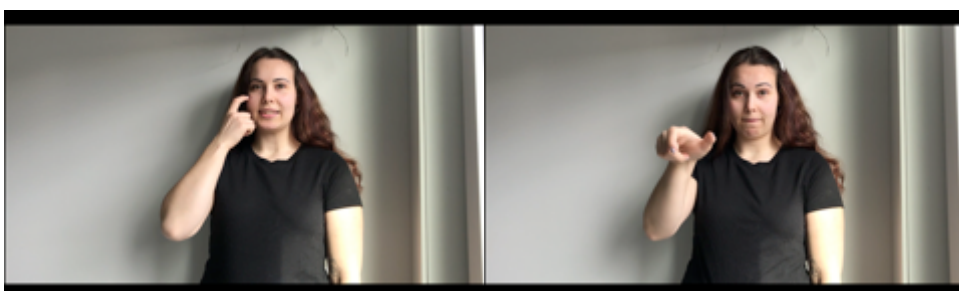
<https://www.youtube.com/watch?v=e0DxeRtmLk0>

SINIVIIVA

Ringetessä jokaisella kentän viivalla on oma merkitys. Jääkiekkokaukalon sinisten viivojen yli täytyy syöttää jollekin toiselle oman joukkueen pelaajalle, mutta itselleen ei saa syöttää. Kentällä on kaksi siniviivaa, ja kumpaan suuntaan tahansa peli kulkee, aina sinisten viivojen yli täytyy syöttää.

<https://www.youtube.com/watch?v=4VXAdsrYRd0>

<https://www.youtube.com/watch?v=SmAJ2R8893U>

ALUE

Ringetessä on kaksi aluetta. Puolustusalue ja hyökkäysalue, jonne saa mennä 3 pelaajaa kummastakin joukkueesta. Keskialueella saa pelata kaikki pelaajat (5 vastaan 5 peli).

<https://www.youtube.com/watch?v=dijJmhzFDPA>

ERÄ

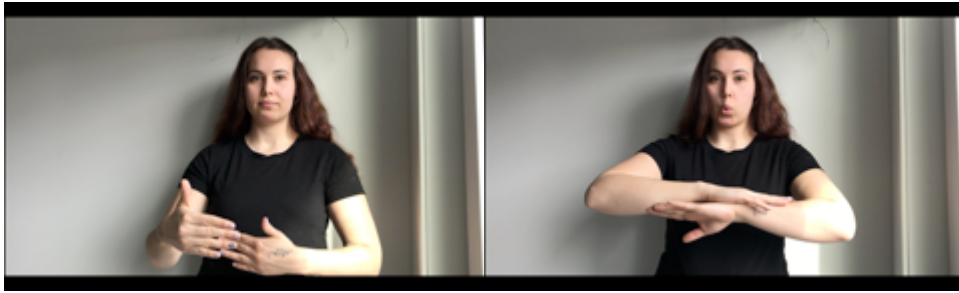
Otteluissa pelataan neljä erää, joissa jokaisessa pelataan 15 minuuttia tehokasta peliaikaa (Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=5EET5Qn-rMg>

ERÄTAUKO

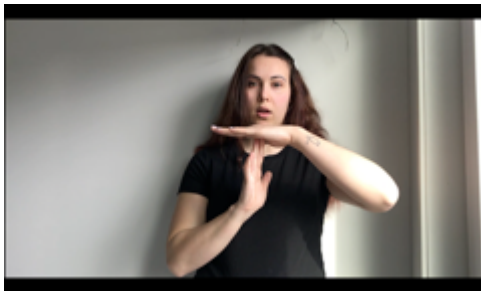
Toisen ja kolmannen erän välissä pidetään 15min erätauko, jolloin jää ajetaan. Ensimmäisen ja toisen sekä kolmannen ja neljännen erän välissä pidetään 2minuutin erätauko. (Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry, 2018.)

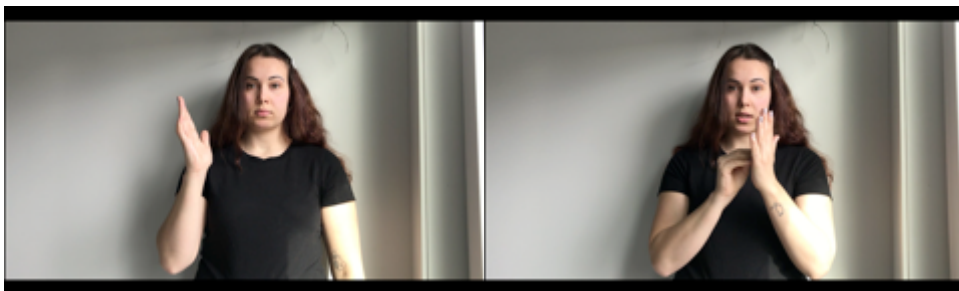
<https://www.youtube.com/watch?v=78Z-ha5rifw>

AIKALISÄ

Molemmilla joukkueilla on oikeus kahteen 30 sekunnin aikalisään, joista voi käyttää erän aikana vain yhden (Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry, 2018).

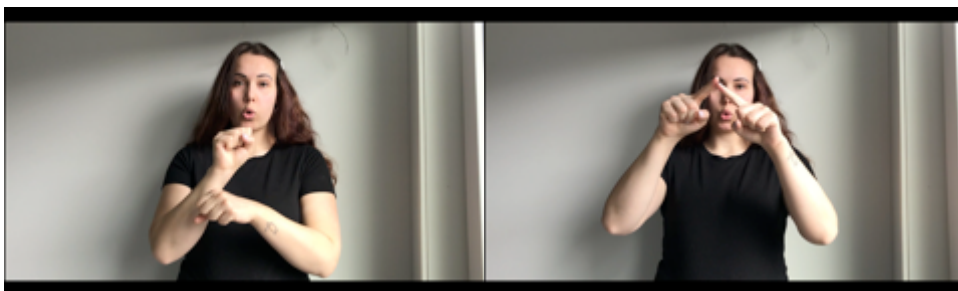
https://www.youtube.com/watch?v=D4o_snhDEJo

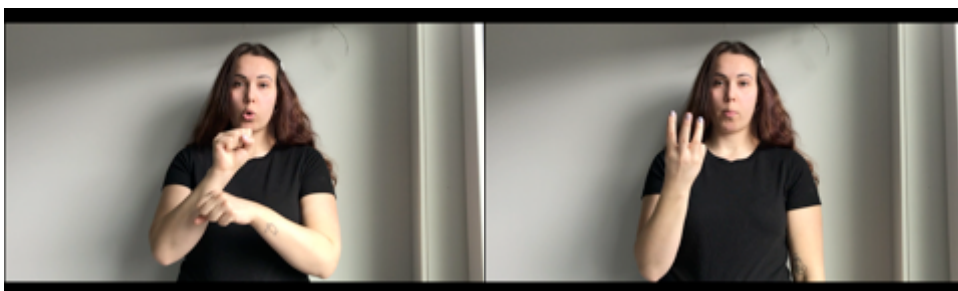
<https://www.youtube.com/watch?v=o8QUf9SMBME>

PUOLUSTUSKOLMIO

Ringetteviivan ja päätyseinän sisällä saa olla maksimissaan 3 pelaajaa kummastakin joukkueesta. Ringetessä noudatetaan taktisesti puolustuskolmiossa pelaamista, jossa puolustavat pelaajat asettuvat kirjaimellisesti kolmion muotoiseen asetelmaan ja yrittävät pitää vastustajat poissa hyviltä maalinteko paikoilta.

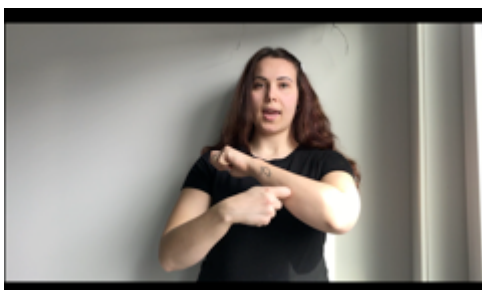
<https://www.youtube.com/watch?v=Nyrr27wP2qI>

<https://www.youtube.com/watch?v=INu80DJCwyU>

JÄÄHY

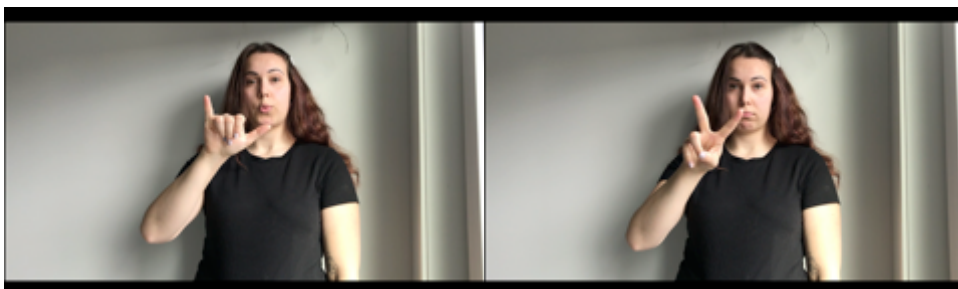
Mikäli pelaaja pelaa ringeten sääntöjen vastaisesti, tuomari tuomitsee pelaajan 2 tai 4 minuutin rangaistukseen. Peli jatkuu rangaistuksen ajan alivoimalla ellei vastustaja tee maalia.

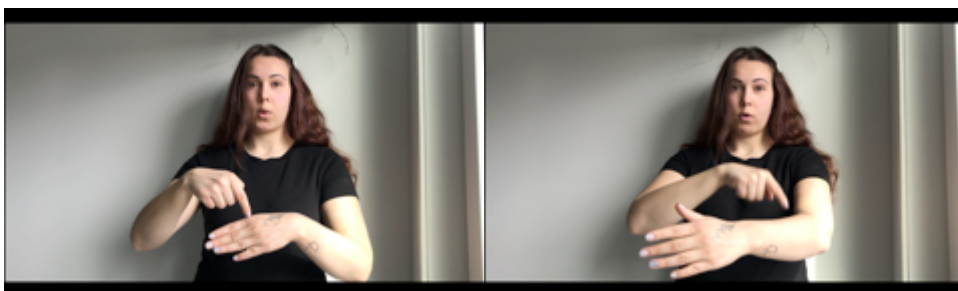
https://www.youtube.com/watch?v=2_qw7GMbxb8

YLIVOIMA

Vastustajan saadessa jäähyn, toinen joukkue pelaa ylivoimalla. Heitä on enemmän kentällä ja yrittävät hyödyntää tilanteen tekemällä maalin. Ylivoimatilanteita on ringetessä kolme erilaista: viisi vastaan neljä, viisi vastaan kolme tai neljä vastaan kolme.

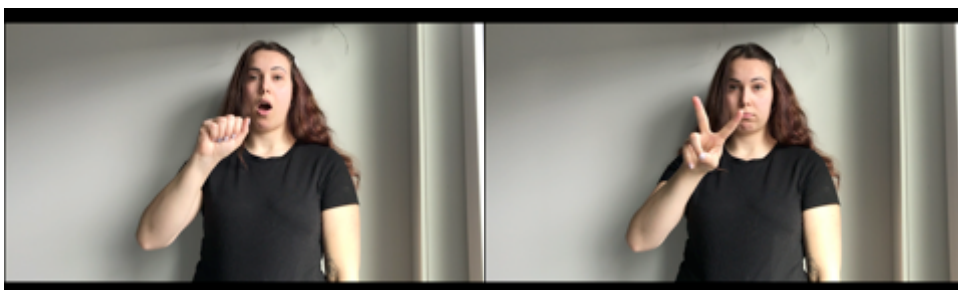
<https://www.youtube.com/watch?v=OQSQcw6hcNM>

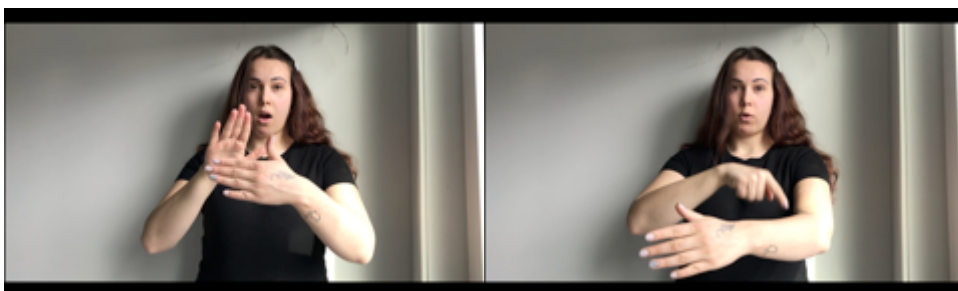
<https://www.youtube.com/watch?v=McG39HvvnvXU>

ALIVOIMA

Rangaistuksen saanut joukkue joutuu pelaamaan kyseisen ajan alivoimalla. Jos jäähyaitiossa on yksi pelaaja, kentällä saa pelata 4 pelaajaa. Mikäli jäähyaitiossa on yli 2 pelaajaa, kentällä saa pelata 3 pelaajaa. Sitä vähemmän pelaajia ei kentällä voi olla.

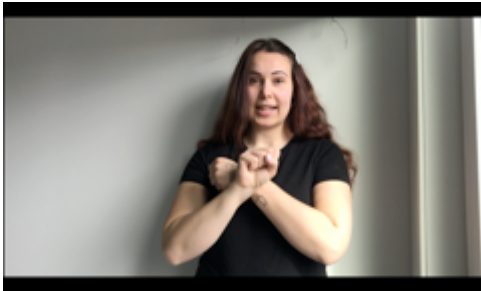
<https://www.youtube.com/watch?v=X-O0qt85VdM>

<https://www.youtube.com/watch?v=-veSDrDNRWw>

ESTÄMINEN

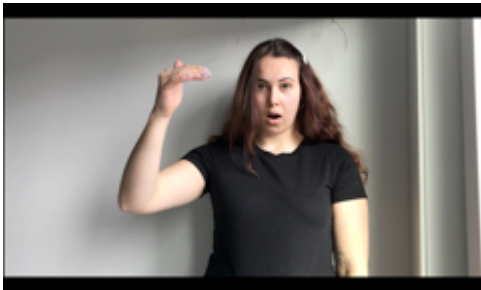
Pelaaja, joka estää vastustajan pelaajaa sääntöjen vastaisesti osallistumasta pelitilanteeseen. Estämisestä seuraa kahden minuutin rangaistus.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZfJJU4leHwA>

KAMPITUS

Pelaaja, joka vaarantaa vastustajaa vetämällä häneltä jalat alta mailan tai vartalon avulla sääntöjen vastaisesti. Kampituksesta seuraa kahden minuutin rangaistus.

<https://www.youtube.com/watch?v=CNvvmjyoRyA>

RANGAISTUSLAUKAUS

Jos puolustava pelaaja rikkoo hyökkäävää pelaajaa läpiajossa, hyökkäävä joukkue saa tämän seurauksena laukoa rangaistuslaukauksen. Pelaaja lähtee keskiympyrästä kohti vastustajan maalia ja yrittää tehdä maalin. Pelaaja saa edetä yksin maalille, muut pelaajat poistuvat vaihtoaitioon laukauksen suorituksen ajaksi.

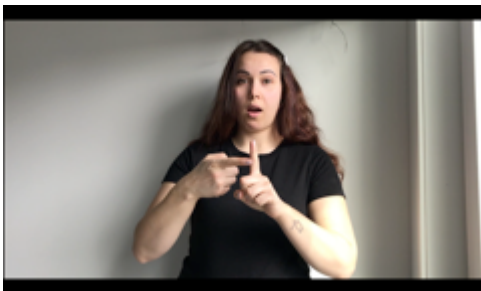
<https://www.youtube.com/watch?v=W99a6W1xFvQ>

KARVATA

Rengas on puolustavalla joukkueella heidän omalla puolustusalueellaan lähdetessä hyökkäämään. Vastustajan hyökkääjät luistelevat lähelle renkaalista pelaajaa ja yrittävät koputtaa mailoillaan renkaallisen pelaajan mailan alapuolelta niin voimakkaasti, että rengas irtoaa puolustajalta.

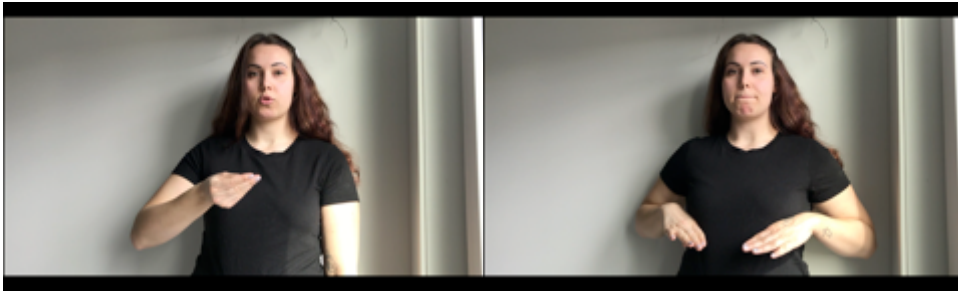
<https://www.youtube.com/watch?v=kPAIGyHkFcg>

<https://www.youtube.com/watch?v=XoQArYhXEEK>

MAALIVAHDIN AVAUS

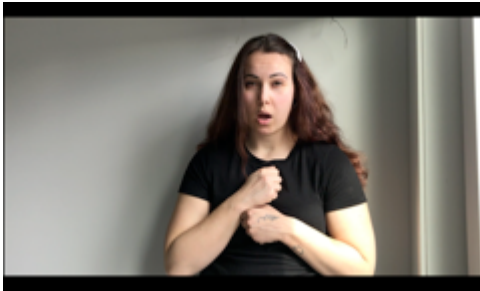
Maalivahdin saadessa renkaan torjunnasta tai tuomarin vihellyksestä, hänellä on 5 sekuntia aikaa heittää/syöttää rengas alueelta oman joukkueen pelaajille.

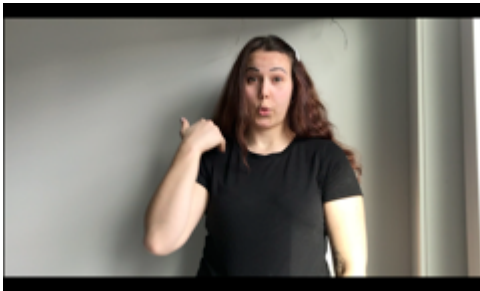
https://www.youtube.com/watch?v=JQ_6Cd7EDCQ

TORJUA

Maalivahdin saadessa laukauksen kiinni tai ohjattua laukauksen pois päin maalista, kutsutaan torjunnaksi.

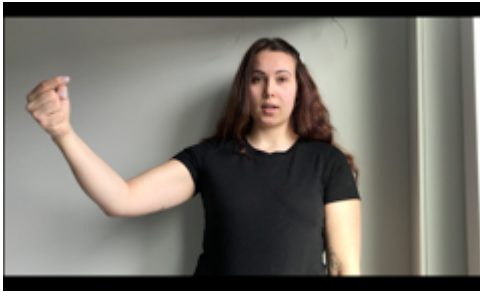
<https://www.youtube.com/watch?v=U5Gvmgru2YM>

<https://www.youtube.com/watch?v=5QPaQonP-pE>

RIPARI

Ripari eli rebound tarkoittaa maalivahdin torjuntaa, jossa rengas kimpoaa maalivahdin alueen ulkopuolelle. Sen jälkeen rengas on kenen tahansa pelattavissa.

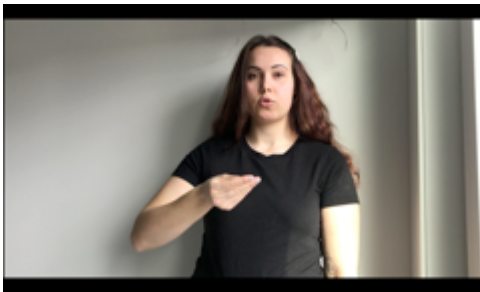

<https://www.youtube.com/watch?v=-hvuKwmAZZo>

SYÖTTÖ

Joukkueurheilussa peliväline vaihtaa omistajaa, jotta pelin strategia toimii. Pelaajat syöttävät pelivälinettä omille pelaajilleen, jotta pääsisivät hyvälle maalipaikalle.

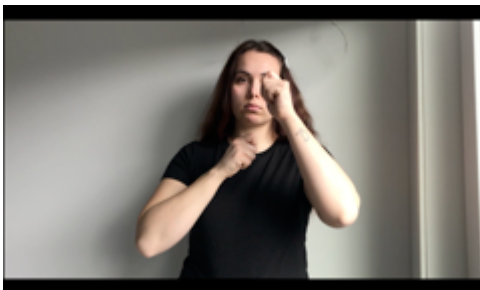
ASL:llä syöttäminen viitotaan samalla viittomalla kuin SVK:ssa. Ruotsalaisessa viittomakielessä syöttäminen kuvaillaan avoimella kämmenellä.

<https://www.youtube.com/watch?v=B-QX8cx32MY>

VASTAANOTTAA SYÖTTÖ

Pelaaja, jolle syötetään, ottaa pelivälineen hallintaan. ASL:llä syötön vastaanottaminen kuvailtiin samalla.

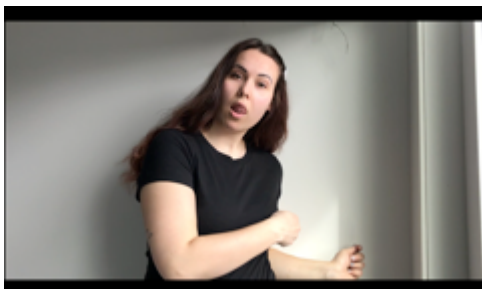

<https://www.youtube.com/watch?v=rVLDV6ocHnM>

LAUKAUS

Pelaaja, jolla on hallussaan peliväline yrittää laukaista maalivahtia kohti. Peliväline

yritetään saada maaliin. ASL:llä ringeten laukaus kuvailtiin samalla tavalla kuin suomalaisessa viittomakielessä, sillä kuvailevat viittomat ovat monesti universaaleita.

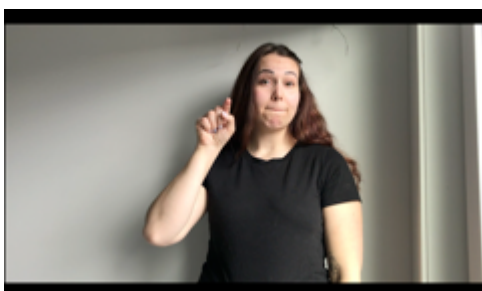
<https://www.youtube.com/watch?v=OVbQLANnvAY>

MAALI

Peliväline menee maaliin, jolloin maalin tehnyt joukkue saa pisteen.

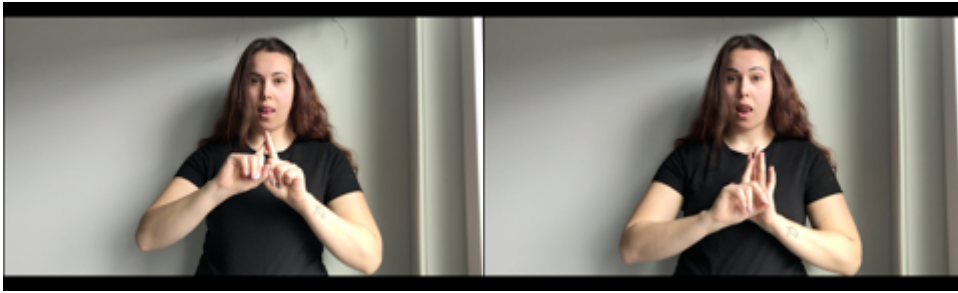
<https://www.youtube.com/watch?v=V4yT7XFVsrE>

<https://www.youtube.com/watch?v=phB3ay9H6-4>

LÄPIAJO

Pelaajan päästessä yksin karkuun vastustajan hyökkäysalueelle maalintekoyritykseen.

(1)<https://www.youtube.com/watch?v=sOeIbYjA1EA> (2)https://www.youtube.com/watch?v=XwFmso_VCNs

TURNAUS

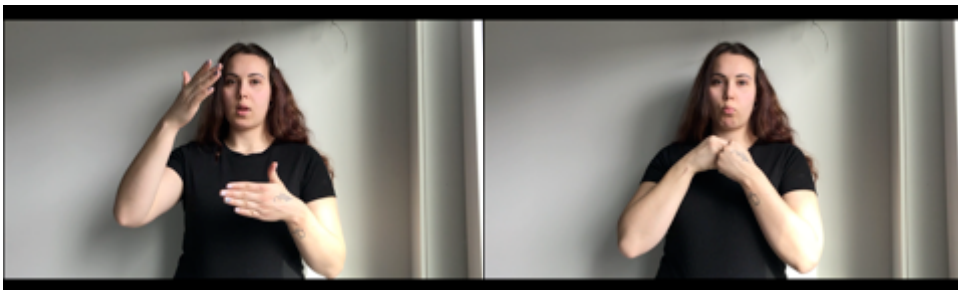
Kilpailu, jossa pelataan useita pelejä. Turnauksiin osallistuu useita joukkueita, jotka ottelevat vastakkain.

<https://www.youtube.com/watch?v=sWYnTJlTm-k>

FINAALI

Finaali on loppuottelu, jossa pelaa kaksi parasta joukkuetta vastakkain. Joukkueet ovat pelanneet tiensä välierien kautta finaaliin. Ruotsalaisessa viittomakielessä finaali viitotaan SVK:n viittomalla RATKAISU (142).

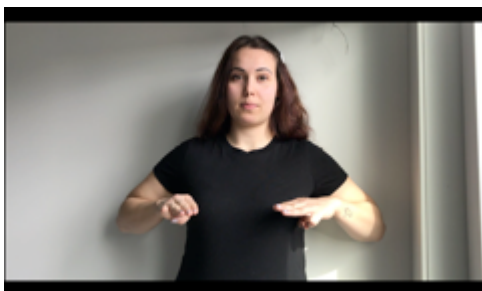
<https://www.youtube.com/watch?v=jB9UoFBFkyY>

<https://www.youtube.com/watch?v=Wd8HD1-1ORI>

MESTARUUS

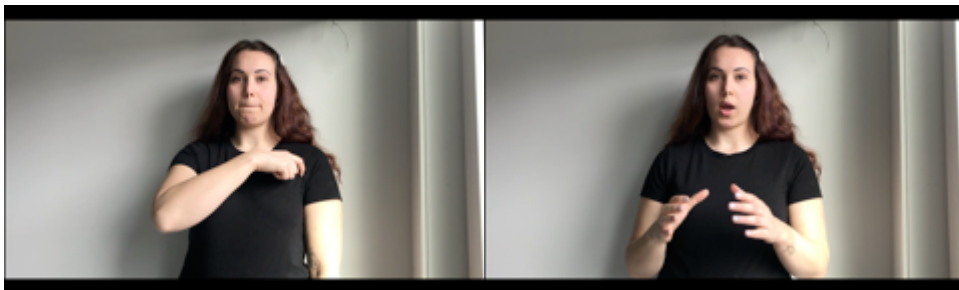
Finaalipelin voittanut joukkue voittaa mestaruuden. He saavat esimerkiksi nimikkeen “Suomen mestari”.

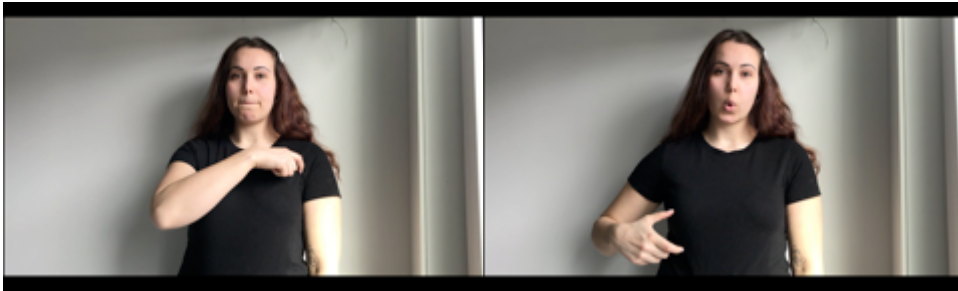
<https://www.youtube.com/watch?v=9uZuRqGVm70>

MAAJOUKKUE

Maajoukkue edustaa Suomea kansainvälisissä kilpailuissa. Pelaajat kasataan maajoukkueeseen Suomen parhaista pelaajista.

https://www.youtube.com/watch?v=pfnbzAV_RjQ

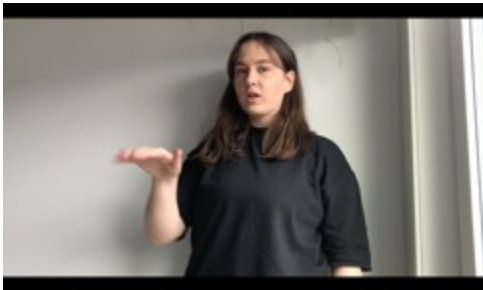
https://www.youtube.com/watch?v=r8pIX_iiZgQ

6.2 Koripalloviittomisto

KULJETTAA

Kuljettaminen koripallossa tarkoittaa pallon pomputtamista ja liikuttamista.

Haastateltavat viittoivat kuljettamisen avoimella kämmellä, kuten palloa pomputtaen alas päin. ASL:llä liike oli samanlainen, mutta käsi nyrkissä.

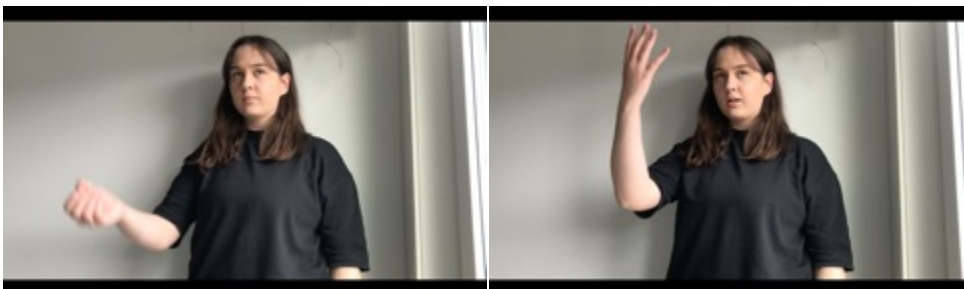

<https://youtu.be/iJgagKmDn2U>

LAY UP

Korille ajava pelaaja saa ottaa pallon pomputuksen päätteeksi kaksi askelta.

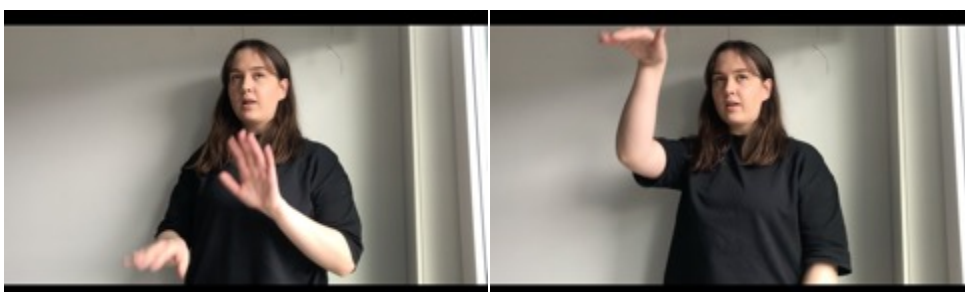
Suomalaisella viittomakielellä haastateltavat käyttivät viittomaa, joka on samanlainen BEIRUT(2636) viittoman kanssa. Käsi on nyrkissä kämmenselkä alaspäin, ja nyrkki aukeaa, samalla kun käsi nousee.

<https://youtu.be/HdEsKdRRPuo>

<https://youtu.be/FilGhqhepu4>

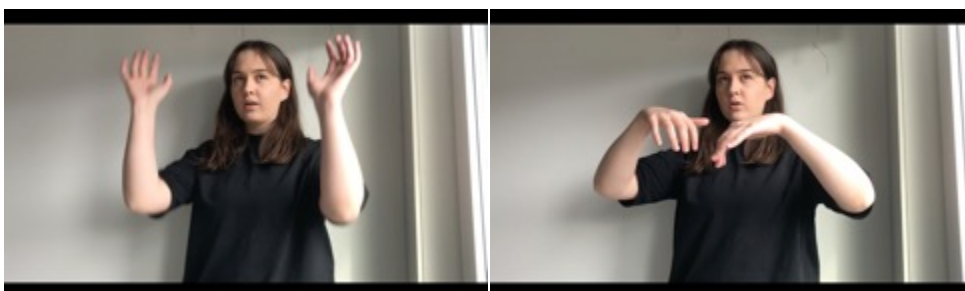
<https://youtu.be/Tn1JWmMlowU>

DONKATA

Koripalloheitto, jossa hyökkääjä tekee korin hyppäämällä korkealle ja iskemällä pallon voimakkaasti suoraan ylhäältä alaspäin suuntautuvalla liikkeellä korirenkaasta läpi (Merriam-Webster, 2020).

Urheiluviittomia -teoksessa (Isomäki & Metsola, 1994) DONKKAUS viitotaan kaksikäteisesti, liike on nopea rannetaivutus alaspäin. Lisäksi haastateltava ehdotti yhden käden donkin viittomaa, jossa liike ja käsimuoto oli sama, mutta orientaatio on sivusuuntainen.

ASL:llä viitotaan kaksikäteisesti, nyrkeillä “lyödään” alaspäin.

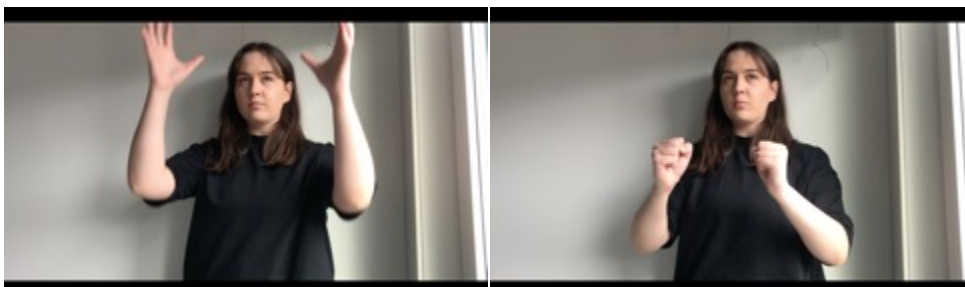
<https://youtu.be/JHFnJgxjz4E>

LEVYPALLO

Epäonnistuneen heittoyrityksen jälkeen haltuun otettu pallo.

Urheiluviittomia-opinnäytetyö ja haastateltavat viittoivat LEVYPALLOOn samalla tavalla. Viittoma kuvaa pallon haltuun ottamista levypallotilanteessa (mt. 1994).

ASL:ssä viittoma on myös kaksikäsinen, liike alas ja käsimuoto sulkeutuu, mutta alussa käsimuoto on V.

https://youtu.be/_gDTPve_bHI

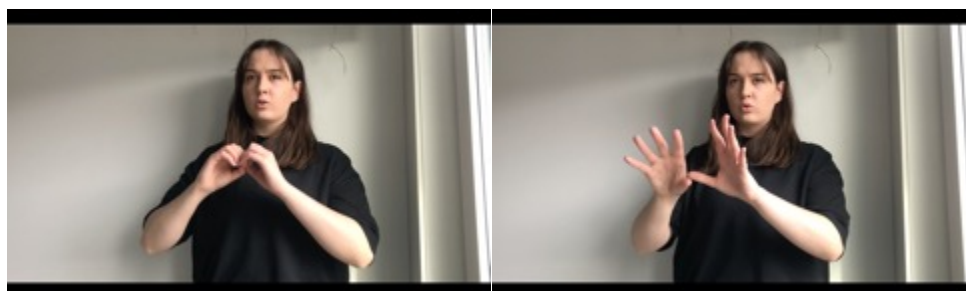
SYÖTTÄÄ

Antaa peliväline toiselle.

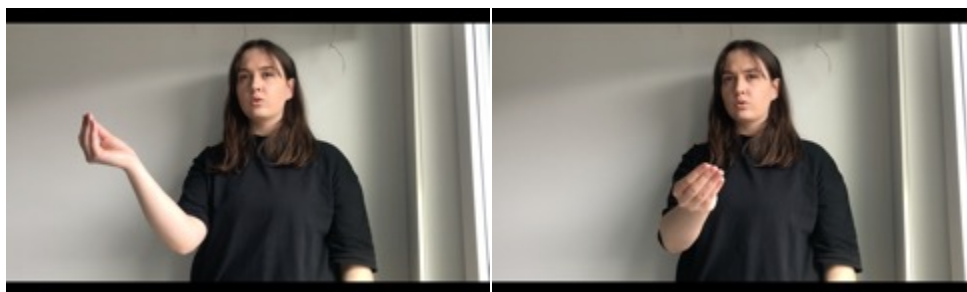
Urheiluviittomia-teoksessa, haastateltavat, sekä ASL:ssä tämä viitottiin samalla tavalla. Viittoma kuvaa pallon syöttämistä rinnalta toiselle pelaajalle.

Liikkeen suunnalla ja vauhdilla voi kuvailla syöttöä tarkemmin, esimerkiksi pään yli syöttö, tai syöttöharhautus.

Lisäksi haastateltajat tarjosivat muissakin urheilulajeissa käytettävää SYÖTTÖ-viittomaa, joka vastaa viittomaa ANTAA (2138, 1/4).

<https://youtu.be/-irnNU8mDT0>

<https://youtu.be/Co5jZXYSUrc>

AJAA

Mennä puolustuksen sisään kuljettaen palloa tavoitteena tehdä kori.

Haastattelijat viittoivat KULJETTAA + SUORAAN (1811), sekä yksiosainen ja -käti-
nen variaatio. Viittomat kuvaavat nopeaa etenemistä pallon kanssa.

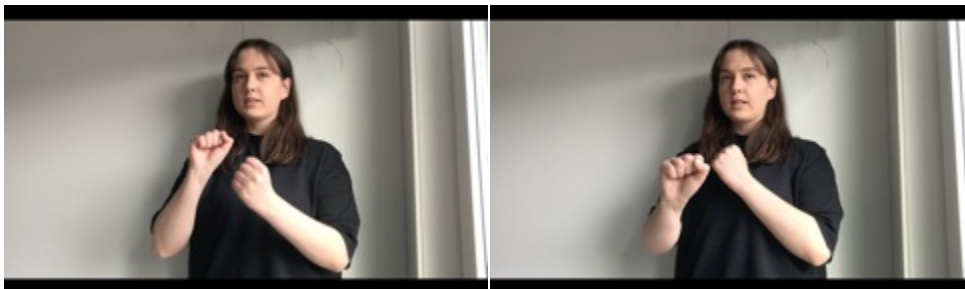

<https://youtu.be/GTR-DAyoCBs>

SCREEN / SKRIINI

Joukkuekaveri asettuu hyökkäyksessä seisomaan toista joukkuekaveria vartioivan puolustajan eteen. Seisomisella hankaloitetaan puolustamista niin, että joukkuekaveri pääsee eroon puolustajastaan. (Huovinen, 2013.)

Kaksikäsinen viittoma, käsimuoto S koko liikkeen ajan. Myös variaatio, jossa käsimuoto G. Viittoma kuvaa pelaajan menemistä ohi puolustajasta.

https://www.youtube.com/watch?v=M1yc-0z4_dc

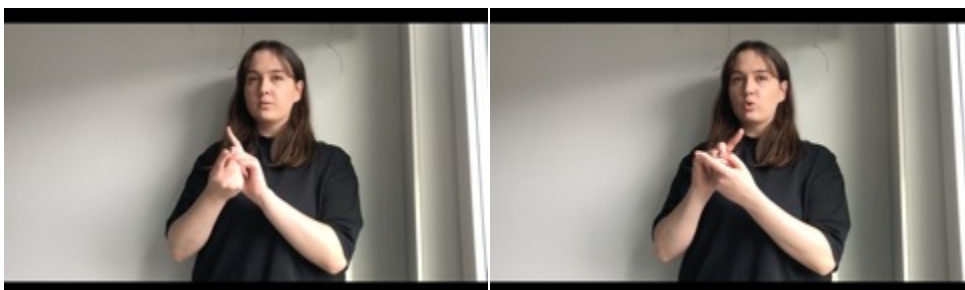
MIESPUOLUSTUS

Jokaiselle pelaajalle on sovittu oma hyökkääjä puolustettavaksi.

Urheiluviittomia-opinnäytetyössä käytettiin samaa, mitä haastateltavat käyttivät.

Kahden käden viittoma, jossa molempien käsien käsimuoto on G. Käsimuoto kuvaa pelaajia ja kuinka puolustaja on koko ajan pelaajassa kiinni.

ASL:ssä viittoma poikkesi paljon, passiivinen käsi on pystyynpäin G-käsimuodossa, dominoiva käsi on sivuttain, kämmen alapäin 'V'-käsimuodossa. Liikkeessä passiivisen käden sormi "napataan" dominoivan käden etu- ja keskisormen väliin.

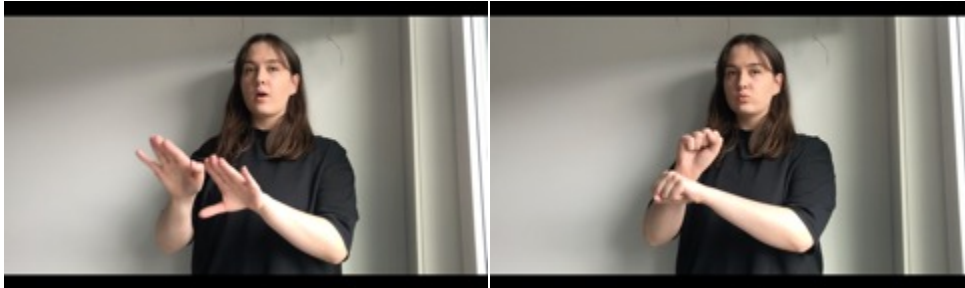

<https://youtu.be/bkE6sIy7FZA>

PAIKKAPUOLUSTUS

Jokaiselle pelaajalle on sovittu oma alue puolustettavaksi.

Isomäen ja Metsolan opinnäytetyössä (1994) viitotaan PYSYÄ (184). Toinen haastateltavista käytti tätä, toinen lisäsi lisäksi viittoman PUOLUSTAA.

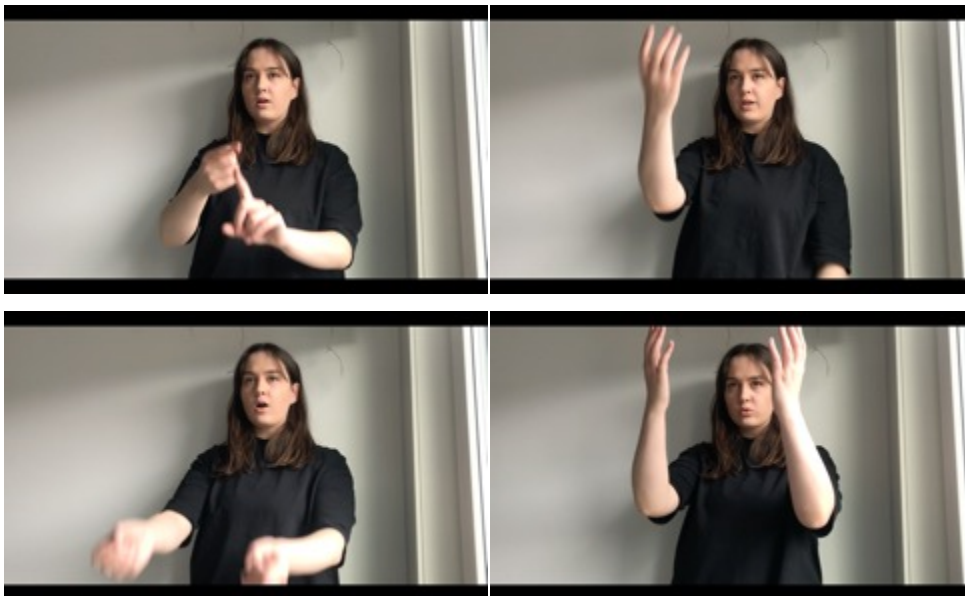

https://youtu.be/TLahE3yMo_k

ALOITUSHEITTO

Jokainen koripallo-ottelu alkaa niin, että keskiympyrän sisällä on tuomari ja molemmista joukkueista yksi pelaaja. Tuomari heittää pallon suoraan ylös ja pelaajat yrittävät lyödä pallon omalle joukkueelleen.

Kaksi haastateltavaa viittoivat ALKU (659) + ylöspäin kuvaava heitto, samalla tavalla kuin LAY UP. Yksi viittoi kaksikäteisesti HEITTO ylöspäin.

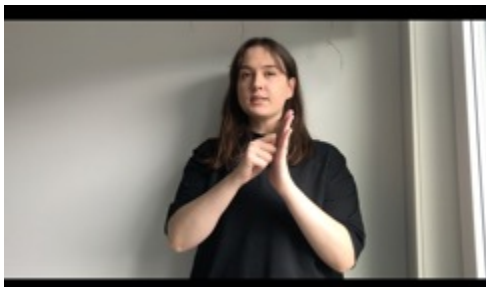
<https://youtu.be/Ax4xHxLgGVY>

PISTE

Koriin menneestä vapaaheitosta joukkue saa yhden pisteen, kolmen pisteen kaaren

ulkopuolelta heitetystä korista kolme pistettä, ja kaikista muista koreista kaksi pistettä.

PISTE viitotaan samalla tavalla kuin ENNÄTYK (1199). ASL:ssä viittoma POINT on myös kaksikäsinen, molemmissa käsissä käsimuoto G, kämmenet viittojaa kohti, aktiivisen käden etusormella tökätään passiivisen käden etusormea yläpuolelta.

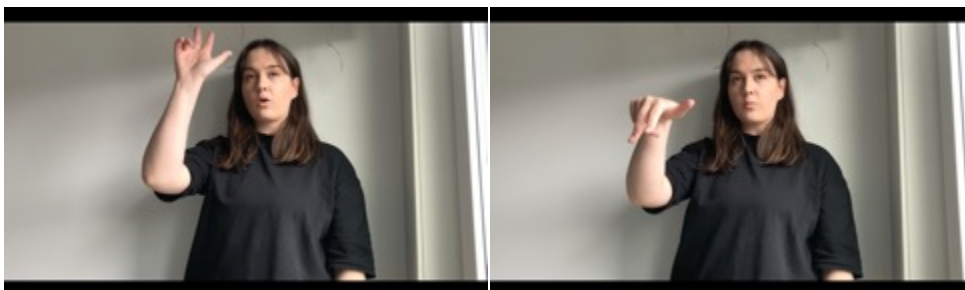
<https://youtu.be/JP6OzNddl4I>

KOLMEN PISTEEN HEITTO / KOLMONEN / KOLKKI

Kolmen pisteen kaaren ulkopuolelta heitetty heitto.

Haastateltavat käyttävät samaa viittomaa kuin Urheiluviittomia-teoksessa (1994) esittelään. Viittomassa kolme sormea kuvaavat kolmea korista saatua pistettä ja liike kuvaa pallon menemistä koriin. Käsimuoto on laina tuomarien käsimerkistä (FIBA 2014, 56).

ASL:ssä viittoma on samanlainen kuin POINT, mutta aktiivisessa käsimuodossa käsimuoto 3, ja sen käden keskisormella tökätään passiivisen käden etusormea.

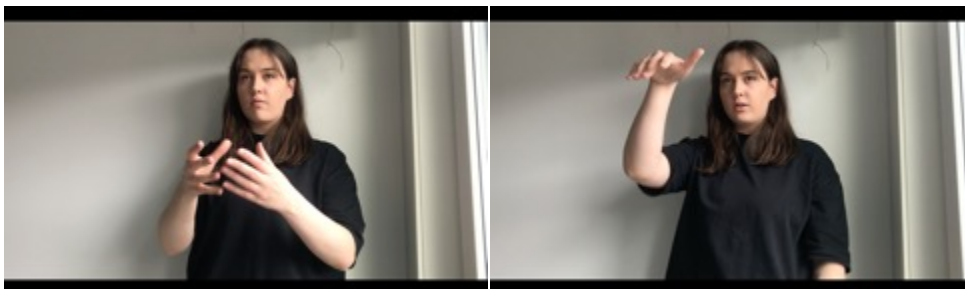

<https://youtu.be/8HVnK--ULdU>

VAPAAHEITTO

Jos pelaajaa on rikottu heittotilanteessa tai rikkovalle joukkueella on 4 joukkuevirhettä, annetaan 1-3 vapaaheittoa tilanteesta riippuen. Jokaisesta koriin menneestä vapaaheitosta saa yhden pisteen.

Haastateltavat viittovat samoin kuin Urheiluviittomia-teoksessa. VAPAA (371) + HEITTO. ASL:ssä viitotaan F+T (free throw) ASL:n sormiaakkosilla.

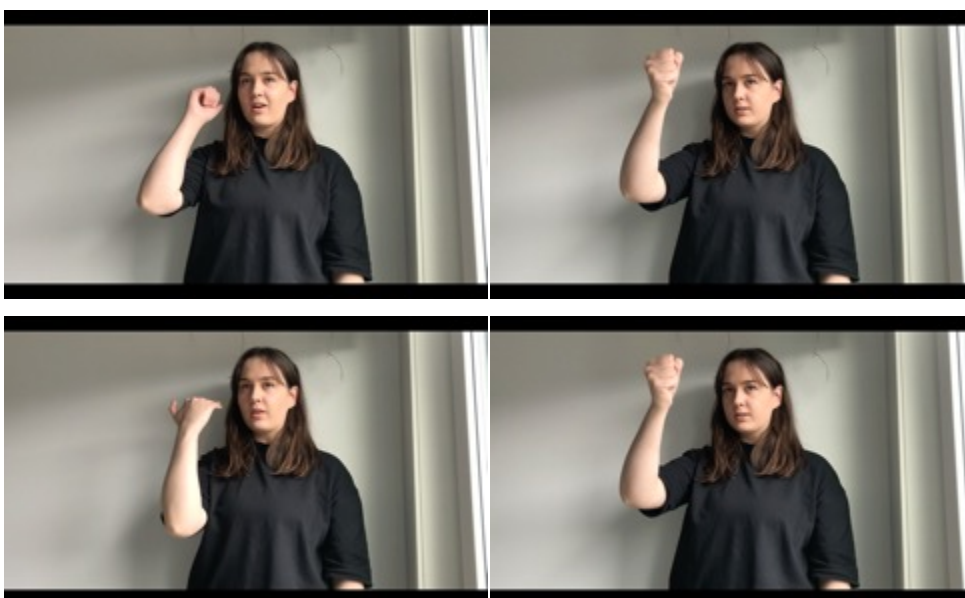
<https://youtu.be/cS4L-aCmdXw>

TAKAMIES

Pelaa paikkoja 1-2, tehtävä johtaa peliä ja kuljettaa pallon hyökkäysalueelle.

Kaikki haastateltavat käyttivät TAKANA (2185) + MIES (1025). Variaatiossa TAKANA-viittomassa käsimuoto Å.

ASL:ssä POINT GUARD viitotaan käsimuodolla L kämmen viittojaa kohti. Liike menee alaspäin, ranne tekee samanaikaisesti pientä heilumisliikettä.

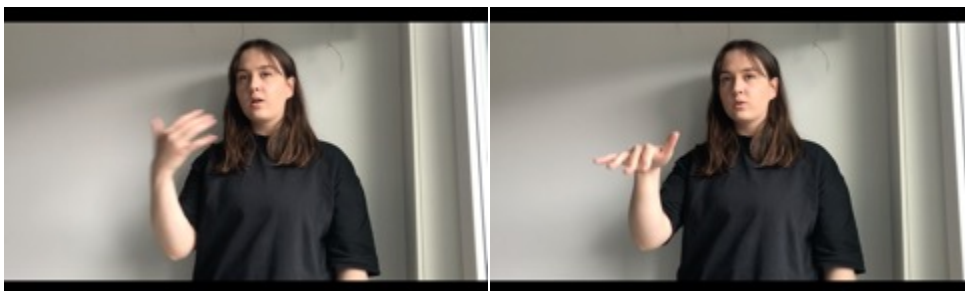

<https://youtu.be/H060VBA5bE0>

LAITAHYÖKKÄÄJÄ / LAITURI

Pelaa paikkoja 3-4, tehtävä heittää kaukaa heittoa ja ajaa korille, yleensä pidempi kuin takamies.

Haastattelijat käyttivät SIVUSSA (71) + HYÖKÄTÄ.

<https://youtu.be/JzaUGwxS9dU>

SENTTERI

Yleensä joukkueen pisin pelaaja, pelaa paikkaa 5 ja lähimpänä vastustajan korja. Viitotaan kaksikäteisesti, liikkeessä aktiivisen käden sormi tökkii passiivisen käden kämmenen keskustaa. Variaatiota liikkeen toistossa.

ASL:ssä CENTER viitotaan yksikäteisesti, aktiivisessa kädessä käsimuoto C, joka heiluu sivuttain.

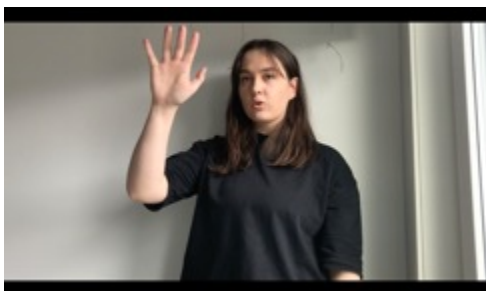

<https://youtu.be/2oQqSEyCj6s>

BLOKATA

Puolustaja estää koriin heitetyn pallon matkan.

Haastattelijat viittoivat samalla tavalla kuin ASL:ssä. Viittoma on yksikäätinen, käsimuoto 5, kämmen osoittaa suoraan poispäin viittojasta, liike yläviistoon eteen. Viittoma kuvaa blokkauksen liikettä.

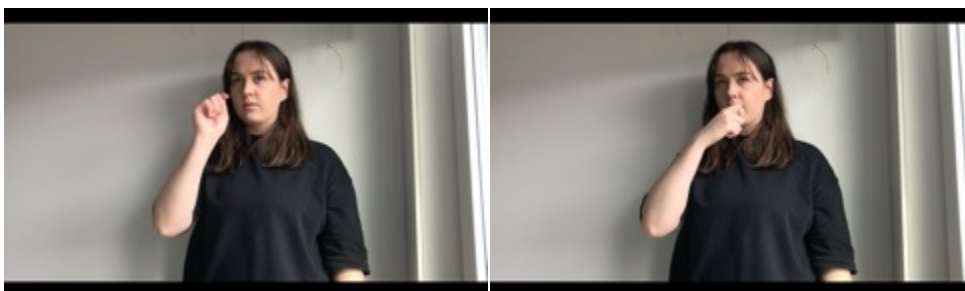

<https://youtu.be/McmATjzTgjU>

VIRHE

Koripallosääntöjen rikkominen.

Viitotaan VIRHE (511).

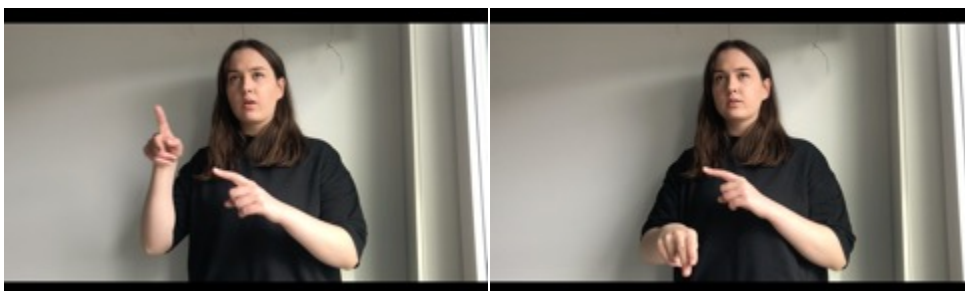

<https://www.youtube.com/watch?v=N4Z97tHKzFE>

KATKAISTA

Vastustaja varastaa pallon syötöstä.

Kaikki haastattelijat viittoivat KATKAISTA(804), yksi viitto lisäksi pallon kiinniottamisen (ks. LEVYPALLO).

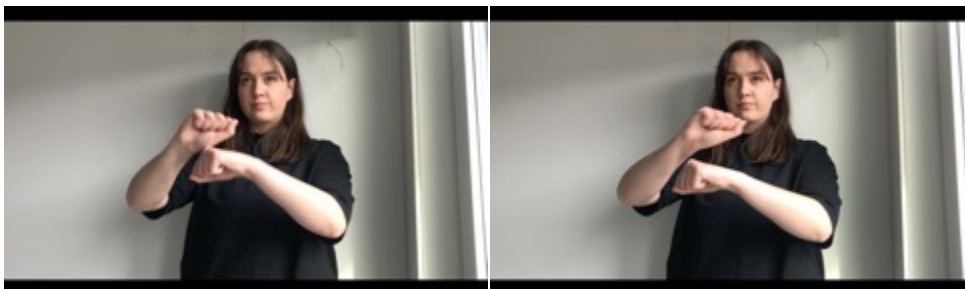

<https://youtu.be/YI7dX0dpd3M>

OSUA RENKAASEEN

Koriin yritetty pallo ei mene sisään, vaan kimpoaa koripallokorista ulos.

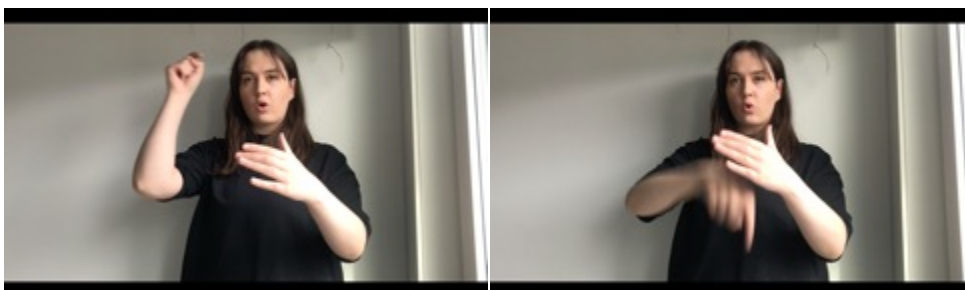
Passiivinen käsi paikallaan käsimuodossa S, aktiivinen käsimuoto A “kimpoaa” passiivisesta kädestä.

<https://youtu.be/X3SrcQL574k>

KORI

Koripallokorin sisään heitetty pallo.

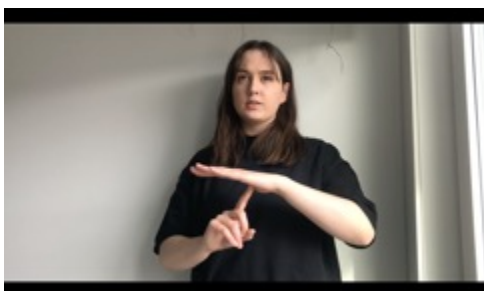

<https://youtu.be/G1oD2N4Mvv8>

AIKALISÄ

Valmentajan tai joukkueen pyytämä tauko peliin.

Viitotaan kaksikäteisesti B ja G käsimuodolla. Suora laina tuomarin käsimerkistä (FIBA 2014, 57.)

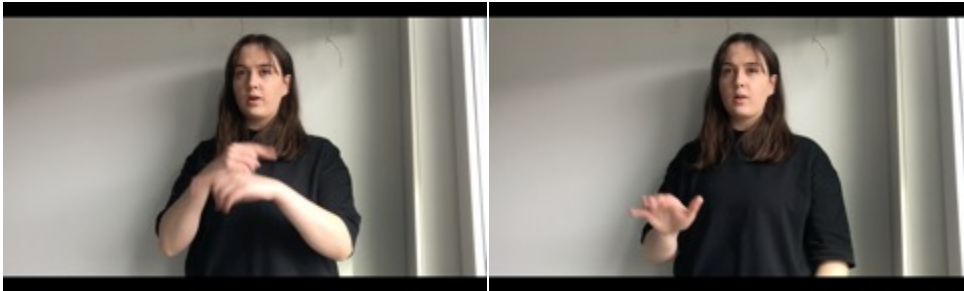

<https://youtu.be/0Ktsu9qE6U4>

VAIHTOPELAAJA

Pelin aikana kentälle vaihdettava pelaaja.

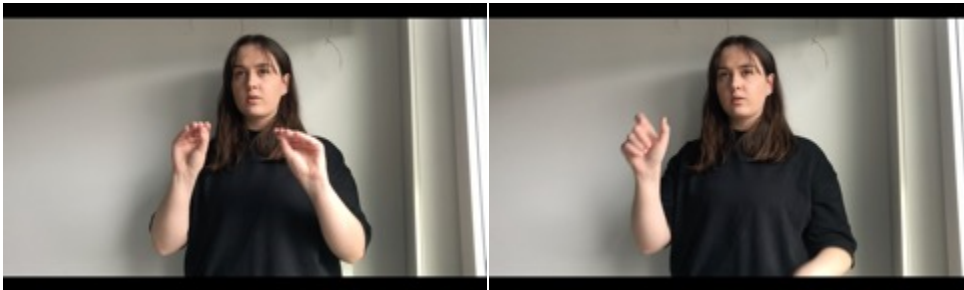
Viitotaan VAIHTO (704) + KULJETTAA.

<https://youtu.be/0HMZC89gHek>

VALMENTAJA

Henkilö, joka harjoittaa yksilöä tai joukkuetta tavoitteellisesti (Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy, 2020).

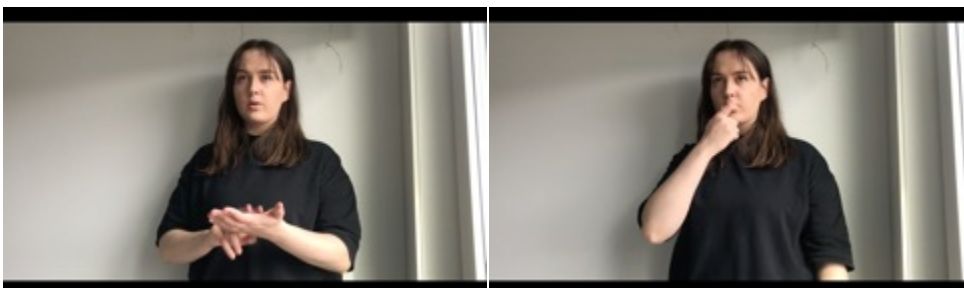

<https://youtu.be/pfwF7iqWmzo>

TUOMARI

Tapahtumien kulkua ja urheilulajien sääntöjä seuraava toimitsija.

Viitotaan TODISTAJA (766) tai tuomarin pillin vihellystä kuvaten.

<https://youtu.be/2GJvkm2mfs4>

7 AINEISTON ANALYYSI

7.1 Liikkumisen kuvailu suomalaisella viittomakielellä

Ritva Takkinen (2008) jakaa kuvailevissa verbeissä esiintyvät artikulaatioliikkeet kolmeen osaan: prosessiliikkeeseen, kontaktiliikkeeseen ja kohdetta kuvailevaan liikkeeseen. Prosessiliike kuvaa kohteen liikkumista, johon kuvailevan verbin käsimuoto viittaa, esimerkiksi pelaajan tai pelivälineen liike kentällä. Kontaktiliike kuvaa kohteen olemassaoloa tai sijaintia kentällä. Kohdetta kuvaileva artikulaatioliike kuvailee itse kohdetta, ei liikettä, esimerkiksi kolme pientä neliönmuotoista taulua on alekkain seinällä.

Haastattelujen perusteella pelitilanteita kuvataan prosessi- ja kontaktiliikkeellä. Pelitilanteet ovat nopeita, ja niissä pääosassa on toiminta ja kohteiden liike, ei kohteiden ja tilan yksityiskohtainen kuvailu.

Viittoman käsimuotoa kutsutaan klassifikaattoriksi ja sen liikettä liikejuureksi. Takkinen (2018) jakaa käsimuodot kolmeen ryhmään: kokonaista kohdetta kuvaava käsimuoto, käsittelykäsimuoto ja muotoa ja kokoa piirtävä käsimuoto. Kokonaisen kohteen käsimuodot kuvaavat kokonaista kohdetta, esimerkiksi /G/ kuvaa yhden ihmisen liikkumista. Tällä käsimuodolla tuotetun viittoman liike vastaa kuvattavan hahmon liikettä tilassa (Hoffrén, 2019). Käsittelykäsimuoto kuvaa sitä, missä muodossa käsi on silloin, kun jostakin kohteesta otetaan kiinni tai sitä kosketetaan. Kokoa ja muotoa piirtävät käsimuodot kertovat kohteen hahmon, esimerkiksi molemmilla käsillä /G/-käsimuodolla piirtää ilmaan neliön muotoisen kuvion, joka viittaa neliömuotoiseen kohteeseen, kuten tauluun (Jantunen, 2003).

7.2 Kuvailu ringetessä

Amerikkalaisella viittomakielellä sekä suomalaisella viittomakielellä kuvailu rikasti viittomista. Kuvailun ansiosta viittominen oli ymmärrettävää, vaikka kaikkia viittomia ei ymmärtäisi. Selkeänä erona näiden kahden kielen kuvailussa erottui suomalaisessa viittomakielessä käytettävän klassifikaattoreiden moniulotteisuus verrattuna amerikkalaiseen viittomakieleen. Siinä klassifikaattoreita käytettiin todella vähän. Amerikkalaisessa viittomakielessä viittoja ottaa pelaajien roolin, kun renkaan liike liittyy kyseiseen pelaajaan. Renkaan liike kuvaillaan todella yksityiskohtaisesti käsien liikkeiden

avulla. Rengasta kuvailtiin erilaisilla tyyleillä riippuen renkaan liikkeestä. Syötöt joukkuekaverille viitottiin SYÖTTÖ viittoman avulla. Pitkät hallitsemattomat renkaan liikkeet päästä päähän viitottiin käsimuodolla /G/, etusormen osoittavan liikeradan suunnan.

Amerikkalaisessa viittomakielessä roolin ollessa renkaallinen pelaaja, pelaajan liike kuvailtiin viittomien avulla. Esimerkiksi pelaaja vastaanottaa syötön, jonka jälkeen viittoja on renkaallisen roolissa. Sen jälkeen pelaaja lähtee liikkeelle, sitä kuvaillaan LUISTELLA-viittomalla. Yhden henkilön liike kuvaillaan helposti ja aikaa säästäen tällä tavalla. Monen pelaajan liikettä ei kuvailtu roolia ottamalla, vaan esimerkiksi viiden pelaajan nopeat lähdöt kuvailtiin klassifikaattori /5/ avulla. Yhden käden jokaisella sormella havainnollistetaan omaa pelaajaa. Käden sormet tekivät aaltoilevaa liikettä vastustajan hyökkäyspäästä kohti, josta katsoja ymmärtää tilannenopeuden sekä taktiset liikkeet.

Suomalaisessa viittomakielessä korostuu tilanteen kuvailu tilankäytön avulla. Roolia otetaan ja vaihdetaan myös silloin, kun tilanteesta erottuu selkeästi peliroolia ottavat pelaajat. Esimerkiksi renkaallisen pelaajan kuvailu ja syötöt tulevat helposti roolinotolla ja -vaihdolla. Myös laukaus sekä maalivahdin torjunnat erottuvat paremmin, kun niitä ei viitota neutraaliin viittomatilaan vaan roolinoton avulla kuvaillaan renkaan osuvan olkapäähän. Käsi jatkaa matkaa selän taakse viestien renkaan osuvan laitaan.

Suomalaisessa viittomakielessä käytettiin klassifikaattori /G/ kuvailemaan yhtä pelaajaa. Useiden pelaajien liikettä kuvailtiin klassifikaattoreilla /V/, /W/, /5₄/ ja /5/. Sormien avulla pystyttiin muodostamaan kolmiulotteinen kuva tilanteesta. Esimerkkinä ei-dominoivan käden etusormen, keskisormen sekä nimettömän ollessa pystyssä muodostaen puolustuskolmion. Dominoivan käden etusormi (klassifikaattori G) liikkuu pelaajan liikkeen mukaisesti sormilla tehdyn kolmion ulkopuolella ja yrittää päästä kolmion sisäpuolelle.

Ringetessä korostuu pelaajien liike, rinkulan liikuttaminen sekä vastustajan haastaminen. Kaikki tämä tapahtuu sähköisesti ja nopeasti. Tilanteiden kuvailu on viittomakielelläkin vauhdikasta ja pienillä yksityiskohdilla on suuri merkitys kuvailussa. Tärkeässä roolissa oli myös pelin taktiikan kannalta siniviivan ylitykset. Siniviivojen kohdilla pelissä tapahtuu aina jotakin, sillä sen yli ei voi luistella itse renkaan kanssa.

Amerikkalaisella viittomakielellä viittomat ovat erilaisia kuin suomalaisessa viittomakielessä. Kuvailussa huomaa samanlaisuuksia suomalaisen viittomakielen kanssa. Esimerkiksi syöttelyt pelaajien välillä kuvaillaan samalla tavalla, laukaus kohti maalivahdista, ohilaukaukset sekä maalivahdin torjunnat näyttävät samanlaisilta molemmilla kielillä. Videoissa huomasimme myös roolinottojen tapahtuvan samanlaisissa tilanteissa.

7.3 Koripallotilanteiden kuvailu

Pelitalanteissa pääosassa on pallon liike, joten haastateltavat kuvailivat pallollisen pelaajan toimintaa ja pallon liikettä. Aineistossa esiintyy eniten käsimuotoja /G/, /X/, /V/, /v.../ ja /A/.

Käsittelykäsimuotoa käytetään kuvaamaan kohteen käsittelyä tai siihen tarttumista käsin (mt., 2008) ja koripalloa pelataan käsin, joten on ilmeistä, että tilanteiden kuvailussa käytetään paljon juuri käsittelykäsimuotoja. Niillä saa parhaiten kuvailtua kuinka pallo on käsissä, kuinka nopeasti ja millä tyylillä palloa käsitellään.

Osassa tilanteista syöttöä kuvatessa haastattelijat käyttivät SYÖTTÖ(2138 1/4)-viittomaa, mutta haastavissa tai erikoisemmissä syötöissä se kuvattiin tarkemmin. Esimerkiksi kuvatessa haastavaa syöttöä puolustajan yli haastateltava viittoi ensin syötön kuvailevasti ja sen jälkeen vaihtoi roolia pallon vastaanottajaksi ja “nappasi” pallon ilmasta.

Pallon liikettä kuvattiin mm. käsimuodoilla /X/ ja /A/. Käsimuotoon vaikuttivat kohteen liike ja kontakti. Pallon liikettä ilmassa, esimerkiksi heiton tai syötön jälkeen, kuvattiin /X/-käsimuodolla. Kuvattaessa pallon osumista renkaaseen tai blokattuun käteen vaihtui käsimuodoksi /A/.

Pelaajien liikkumista kuvattiin /G/-, /V/- ja /S/-käsimuodoilla. Yhden pelaajan nopeaa liikettä kuljettaen ja juosten kuvattiin /G/-klassifikaattorilla. /V/-käsimuotoa käytettiin ainoastaan korkeaa hyppyä kuvatessa. /S/-klassifikaattoria käytettiin yhdessä videossa, jossa hyökkääjä ajaa ja samalla törmää puolustajaan, joka kaatuu. Haastattelijat paikansivat /G/- ja /S/-klassifikaattorit kuvaamaan pelaajia, ja sitten /S/-kädellä törmäsi /G/:hen, joka “kaatuu”.

Useamman pelaajan nopeaa liikkumista kuvattiin /5/-käsimuodolla HYÖKÄTÄ-viittoman tapaan. Saadussa aineistossa ei ollut esimerkiksi /V/- tai /W/-klassifikaattoreita, joilla olisi kuvailtu kahden tai kolmen ihmisen liikkumista.

8 POHDINTA

Tutkimuskysymyksemme olivat:

Minkälaista sanastoa on jo olemassa suomalaisella viittomakielellä koripallossa ja ringetessä?

Kuinka jäällä, kaukalossa ja koripallokentällä kuvaillaan liikkumista suomalaisella viittomakielellä?

Saatu viittomisto on koottuna luvussa 6 TUTKIMUSTULOKSET. Tuloksena saimme ringetestä 76 ja koripallosta 29 viittomaa.

Ringeten viittomisto suomalaisella viittomakielellä haastateltavien kesken paljastui todella samankaltaiseksi. Ringeten sanasto on saanut vaikutteita myös muista lajeista.

Ringeten viittomat olivat ennalta-arvattavia, koska tilanteet oli kuvailtu hyvin yksityiskohtaisesti samalla tavalla kuin peliä katsoessa. Ringetessä sekä koripallossa tavallisimmat viittomat olivat meille ennestään tuttuja. Monissa muissakin urheilulajeissa käytetyt viittomat olivat samoja molemmissa lajeissa, esimerkiksi viittomat SYÖTTÄÄ, TUOMARI ja VALMENTAJA. Näitä viittomia voi hyödyntää muissakin lajeissa kuin ringetessä tai koripallossa.

Ringetteviittomissa moni suomalainen viittoma jäljitteli ruotsalaista viittomaa. Ruotsalaista viittomakieltä on käytetty 1800-luvun alusta asti. Suomalainen viittomakieli on pohjautunut ruotsalaisesta viittomakielestä 1800-luvun puolivälissä. (Sormunen 2015.)

Koripalloviittomissa esimerkiksi HEITTO, SYÖTTÄÄ ja BLOKATA olivat samanlaisia suomalaisella ja amerikkalaisella viittomakielellä, näitä viittomia yhdistää käsittelykäsimuoto. Viittomat VAPAAHEITTO, SENTTERI, TAKAMIES ja LAITURI olivat erilaisia suomalaisella ja amerikkalaisella viittomakielellä, suomalaiseen viittomakieleen ne ovat lainattu suomen kielestä (esim. VAPAA+HEITTO).

Lajien välillä kuvailussa oli eroja. Koripallotilanteiden kuvailussa ei käytetty /V/- tai /W/ klassifikaattoreita kuvaamaan kahden tai kolmen pelaajan liikettä. Kuvailussa keskityttiin pallolliseen pelaajaan, sekä pallollisen pelaajan kanssa kontaktissa olevaan pelaajaan. Koripallossa kaikki pelaajat menevät pallon suunnan mukaan hyökkäävään päähän, eikä ole erikseen hyökkääjiä ja puolustajia kuten esimerkiksi ringetessä. Tämä

saattaa olla syyhyn, miksi aineistossa klassifikaattoreissa kuvattiin joko yhden pelaajan (klassifikaattori /G/) tai koko joukkueen (klassifikaattori /5/) liikettä. Ringettetilanteissa kuvailtiin liikettä viittomalla LUISTELLA (199), koripallossa juoksemisen kuvailua ei tapahtunut.

Lajien erot ovat huomattavissa käytetyistä klassifikaattoreista ja siitä, mitä viitotaan. Ringettetilanteita kuvaillessa korostui syöttely, luistelu, erilaiset pelikuviot ja ringetteviiva. Ringetessä siniviivalla on suuri merkitys ja se kuvattiin lähes jokaisessa videossa, koripallotilanteissa rajaviivoja ei taas kuvailtu ollenkaan.

Opinnäytetyön teon aikana tilanteet muuttuivat nopeasti ja suunnitelmia piti vaihtaa, emme saaneetkaan kuvausstudiota ja natiivia viittojaa, vaan kuvasimme kotona ja viitoimme itse. Tulkinkin työssä tulee eteen nopeita muutoksia ja uusiin tilanteisiin sopeutumista. Luovutamme kuvaamamme viittomat SignWikille, jotta natiivi viittomakielinen voi arvioida viittomien oikeellisuuden ja tuottaa sivustolle mahdollisimman oikeakieliset termit.

Tavoitteena oli saada eri taustaisia lajien harrastajia haastateltavaksi, jotta olisi voinut nähdä jos ikä, kansallisuus, harjoittelutausta (kuurojen vs kuulevien joukkue) vaikuttavat käytettäviin viittomiin. Koripallon osalta haastateltavat jäivät hieman yksipuoliseksi, kaikki olivat yli 50-vuotiaita miehiä, jotka olivat pelanneet vain kuurojen joukkueessa. Olisi ollut mielenkiintoista nähdä, eroaako kuurojen joukkueessa pelaavan viittomisto kuulevien joukkueessa pelaavasta.

Vaikeinta kirjoitusosuudessa oli sanallistaa viittomia. Helpointa olisi ollut liittää kuvailun selittämiseen mukaan viittomia. Viittomien sanallistamisessa ilmeni ongelmia, kun viittoma oli moniosainen ja siinä oli monta liikettä ja käsimuotoa. Liikkeiden kuvailun analysoinnin tukena videoiden näyttäminen olisi tukenut analyysia paljon.

Molemmista lajeista olisi myös mielenkiintoista nähdä, että kuinka paljon harrastustausta vaikuttaa kuvailuun, mihin asioihin esimerkiksi lajia harrastamaton keskittyisi ja muuttuisiko käsimuodot. Suurempi otanta olisi tuonut lisää luotettavuutta tuloksiin. Olisi mielenkiintoista nähdä muidenkin urheilulajien tilanteiden kuvailua, esimerkiksi ratsastuksen kuvailua.

9 LÄHTEET

Gallaudet University, 2020. ASL by Topic. American Sign Language: Basketball. Viitattu 31.3.2020.

<https://www.gallaudet.edu/asl-connect/asl-for-free/asl-by-topic>

Havia, Tuire 2016. Ringeten lajiansalyysi ja valmennuksen ohjelmointi. Jyväskylän yliopisto. Valmentajaseminaarityö.

Heidi Kallionpää 1987. Kuukausitiedote 41 : maaliskuu 1987. Ringette: Heidi Kallionpää kertoo harrastuksestaan. Espoo : Kuurojen video.

Huovinen, Timo 2013. Artikkelit "Koripallo - Susijengi - koripallo -sanakirja". Viitattu 15.4.2020. <https://yle.fi/urheilu/3-6809907>

Hoffrén, Noora 2019. Kuvailevien viittomien ja konstruoidun toiminnan yhteispeli. Kieli- ja viestintätieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto. Maisterintutkielma.

Isomäki, Timo & Metsola, Aki, 1994. Urheiluviittomia. Turun kristillinen opisto. Opin- näytetyö.

Johansson, Päivi & Savolainen, Leena, 2000. Suomalaisen viittomakielen lautakunnan 13. kokous 27.5.2000 / 6. § Mikkelin "Matemaattisia viittomia" -cd-rom. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Viitattu 21.1.2020.

<http://www.kotus.fi/files/487/13kokous-tekstiliite3.pdf>

Jyväskylän yliopisto, Suomen Signbank. Viitattu 18.3.2020. https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/kivi/opiskelu/oppiaineet/viittomakieli/tutkimus-2/suomalaisen-viittomakielen-korpustyo-1/signbank_flyer.pdf

Jyväskylän yliopisto 2015. Koppa: Laadullinen tutkimus. Viitattu 30.3.2020. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Kotimaisten kielten keskus 2020. Sanakirjat. Suomen viittomakielten verkkosanakirjat. Viitattu 6.4.2020.

https://www.kotus.fi/sanakirjat/muut_sanakirjat/suomen_viittomakielten_verkkosanakirjat

Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2020. Kielitoimiston sanakirja. Valmentaja. Viitattu 15.4.2020. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/valmentaja>

Lakner, Kati 2020. Artikkelit "Vian termipankki - 10 vuotta suomalaisen viittomakielen termityötä". Osuuskunta Via. Viitattu 18.2.2020. <https://www.via-ok.net/blogi/vian-termipankki-10-vuotta-suomalaisen-viittomakielen-termityota>

Luvian kiekko 2020. Ringeten lyhyt oppimäärä. Viitattu 2.3.2020. <http://www.luvi-ankiekko.fi/ringeten-lyhyt-oppimaara/>

Mäki, Hanna 2008. Ringetteä ajatellen ja ymmärtäen - Pelikäsitystä painottavan opetuksen tutkimus koululiikunnassa. Liikuntatieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto. Pro gradu.

Prodigy Sports International, 2017. Duck on the Rock. Viitattu 7.4.2020. https://www.socette.com/wp-content/uploads/2018/04/Duck-on-the-Rock_Activity-Instructions_draft_02.pdf

Ringette Canada, 2019. Annual report 2018-19. Player registration. Viitattu 16.4.2020. <https://www.ringette.ca/wp-content/uploads/2019/11/Annual-Report-2018-19-English-Final-1.pdf>

Sanastokeskus TSK ry 2020. Mitä terminologinen sanastotyö on ja mihin sitä tarvitaan? Viitattu 30.3.2020.

http://www.tsk.fi/tsk/fi/sanastotyö_-_mitä%2C_miksi_ja_kenelle%3F-8.html

Sjöroos, A. 2018. Uuden ajan sanakirja. Kuurojen lehti (4), 9–11.

Sormunen, Jaana 2015. Yle/ Oppiminen/ Viittomakieli. Viitattu 19.4.2020. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/15/viittomakieli>

SpreadTheSign, 2018. <https://www.spreadthesign.com/fi.fi/search/> Viitattu 19.4.2020

Springfield College 2020. Where basketball was invented: The History of Basketball. Viitattu 31.3.2020.

<https://springfield.edu/where-basketball-was-invented-the-birthplace-of-basketball>

Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry 2015. Tie Huipulle -tapahtumassa laatua ja ennakkoluulottomuutta. Viitattu 7.4.2020.

<https://ringette.skrl.fi/fi/nw/10128/tie+huipulle+-+tapahtumassa+laatua+ja+ennakoluulottomuutta.html>

Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry 2018. Ringeten pelisäännöt 2018-2020. Viitattu 15.4.2020. https://ringette.skrl.fi/File/Saannot/Pelisäännöt_2018_-_2020_final.pdf?163362

Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry, 2020a. Ringeten historia Suomessa. Viitattu 15.4.2020. <https://ringette.skrl.fi/fi/Info/Historia.html>

Suomen Kaukalopallo- ja Ringeteliitto ry 2020b. Etelä-Suomen alue. Seurat. Viitattu 15.4.2020. <http://www.etelasuomi-ringette.fi/fi/ALUEEN+SEURAT.html>

Suomen Koripalloliitto ry 2011. Rannikko viidennen kerran vuoden koripalloilija. Viitattu 15.4.2020. <https://www.basket.fi/basket/uutiset/rannikko-viidennen-kerran-vuoden-koripalloilija/>

Suomen Koripalloliitto ry 2018. Koripallossa jälleen uusi lisenssiennätys - 20 000 lisenssin raja rikki. Viitattu 15.4.2020. <https://www.basket.fi/basket/uutiset/koripallossa-jalleen-uusi-lisenssiennatys-20-000-lisenssin-raja-rikki/>

Suomen Koripalloliitto ry 2019. Koripallon viralliset pelisäännöt 2018. Viitattu 7.4.2020. https://basket.sites.avoine.com/site/assets/files/15512/koripallon_pelisaannot_2018_v1_1-1.pdf

Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry (SKUL) 2017. Toimintakertomus. Viitattu 31.3.2020.

<https://www.skul.org/wp-content/uploads/2019/05/Toimintakertomus-2017-18.4.2018.pdf>

Suomen YMCA:n liitto 2020. Suomen NMKY. Historia. Viitattu 31.3.2020.

<https://ymca.fi/historia/>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2020. Ajankohtaista koronaviruksesta. Ohjeita kansalaisille. Viitattu 7.4.2020.

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/ohjeita-kansalaisille-koronaviruksesta>

Turun ringette 2019. Mitä on ringette? Viitattu 4.11.2019.

<https://turunringette.sporttisaitti.com/ringettekoulu/mita-on-ringette/>

Äärelä, Anna 2015. Seitsemän universaalia ilmettä iholle: Ilmehaptiisien käyttö kuurosokeille tulkatessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

123RF 2020. Viitattu 22.1.2020.

https://www.123rf.com/photo_125301406_stock-vector-basketball-court-floor-with-line-for-background-basketball-field-vector-illustration.html

Haastatteluissa käytetyt videolinkit:

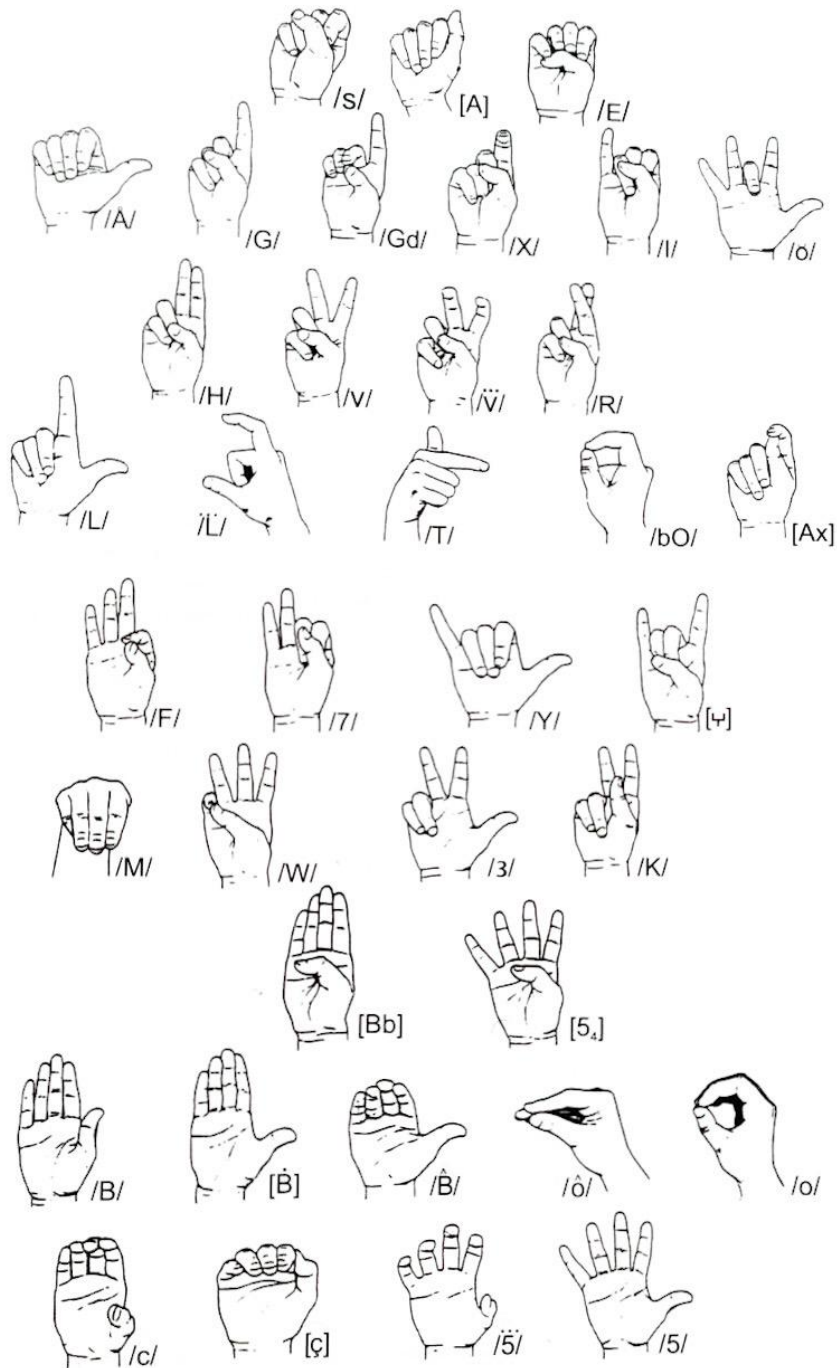
Ringettevideot:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLsuNakMb1MfaLlwKHbAbt3dU1OJ-vTN3gL>

Koripallovideot:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLsuNakMb1MfYUcS57NcWd3fW9aIcJmkeI>

10 LIITE 1 Käsimuotokartta

Rissasen (1985) suomalaisen viittomakielen käsimuodot ja niiden symbolit (Jantunen 2003, 33.)